

በትርጉም የተቀበሩ እውነቶችና ቦታ ያገኙ ውሸቶች

በመጽሐፍ ለተገለጹት እውነቶች የተሳሳተ ትርጉም ከተሰጣቸው ምክንያቶች መካከል ዋናው ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ ሰርገው ለገቡት የስሕተት ትምህርቶች ሕጋዊነት ለመስጠት ሲባል መሆኑ ምስክር አያሻውም።

ብዙ የስሕተት ትምህርቶች በማስመሰል መንገድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ድጋፍ እንዲኖራቸው የሚደረገው መጽሐፍ ቅዱስን ሁሉም የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን ስለ ሚስማማበት ነገር ተቀባይነት እንዲኖረው ነው። " መልክ ጥፋን በስም ይደግፋ" እንዲሉ አበው።

" የዋህ ቃልን ሁሉ ያምናል ብልህ ግን አካሄዱን ይመለከታል" ተብሎ የተጻፈውን ቃል በማስተዋልና " ሁሉን ፈትኑ መልካሙን ያዙ" በሚለው ቃል መሠረት ማንኛውም ምእመን የሃይማኖቱን ትምህርት በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ሊመረምርና መልካሙን ከመጥፎው ለይቶ ሊይዝ ተገቢው ነው። (ምሳ. 14፡15፤ 1ተሰ. 5፡20)

የቤርያ አይሁድ አመለካከት "ከተቀበልነው ውጪ ሌላ መስማት አንፈልግም" በሚል ጠባብነት ያልተሞላና ከላይ ባየነው የእግዚአብሔር ቃል ላይ የተደገፈ በመሆኑ እውነትን ከሐሰት፣ ትክክለኛን ነገር ከተሳሳተው ለይቶ ለመረዳት ቀና መንገድ ሆኖላቸዋል። (የሐዋ. ሥራ 17፡11)

ስንቶቻችን የሃይማኖታችንን ትምህርት በእግዚአብሔር ቃል መርምረናል? "መመራመር መጥፎ ነው" የሚለው የሰነፎች ብሂል አስሮ የያዘንስ ስንቶች ነን? በተገለጠው ነገር ላይ መልካሙን ከመጥፎው ለመለየት የሚደረገው ምርመር ምንም መጥፎ ጎን የለውም። እንዲያውም ወደ እውነት ያደርሳል። ከተገለጠልን ውጪ እግዚአብሔር ራሱ ምስጢር ያደረገውን ነገር ለመግለጥ መፍጨርጨሩ ግን ወደ አልተፈለገ ስሕተት ይመራናል። ብዙዎች ከሃይማኖት ወጥተው በትዕቢት ተነፍተው የወደቁት ከዚህ የተነሣ ነው። ለሁሉም ግን " ሁሉን ፈትኑ መልካሙን ያዙ" የተባለው በተገለጠው እውነት ላይ ሁሉን በእግዚአብሔር ቃል መሠረት መርምረን እንደቤርያ አይሁድ ወደ እውነት እንድንደርስ መሆኑን አንዘንጋ።

አንዱንም በትክክል ሳንረዳ እኛ እናውቅላችኋለን በሚሉን ሰዎች ስንመራ ኖረናል። የእግዚአብሔርን እውነት አግኝተን ግን አላረፍንም። ለነገሩም መጽሐፍ ቅዱስን አንበቡ ÷ ተማሩ ÷ አስተምሩ ብለው ሰጥተውን ነበር። እኛም ገልጠን ማንበብ ÷ መማር ÷ ማስተማር ጀመርን። በዚህ ጊዜ የተረዳነው እውነት ከእነርሱ አስተምህሮ ጋር ሳይስማማ ቀረ። ከመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ብልጭ ብሎልን ጥያቄ ስናቀርብ እንኳን ዘመናትን ካስቆጠረው ስሕተት ጋር ጥያቄአችን ስለሚጋጭ "ይህ የመናፍቃን ጥያቄ ነው።" ተብለን እንነቀፋለን። መልስ ለመስጠት ፈቃደኛ የሚሆኑ ቢገኙም ለህልውናቸው ሲሉ በማቻቻልና አገም ጠቀም በሆነ መንገድ የማያረካ መልስ ይሰጣሉ። እግዚአብሔር ይመስገን! አሁን ግን የእግዚአብሔርም ልጅ እንደመጣ እውነተኛም የሆነውን እናውቅ ዘንድ ልቡናን እንደሰጠን ተረድተናል። (1ዮሐ.5÷20)

እውነት እንዲዛባ ያደረገው በአተረጓጎም ላይ የተፈጠረው ስሕተት ነው። ከዚህ ቀጥሎ በቤተ ክርስቲያናችን የተሳሳተ ትርጓሜ ከተሰጣቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶች መካከል ዐለፍ ዐለፍ ብለን ጥቂቶቹን እንቃኛለን።

የአብርሃም እንግዶች

በዘፍ. 18፥ 1-15 ክፍል ውስጥ ያለው ታሪክ "አብርሃም ሥላሴን እንግድነት ተቀበለ" የሚል ትርጉም ተሰጥቶት ይገኛል።

አባታችን አብርሃም ከሚታወቅባቸው መልካም ሥራዎች መካከል አንዱ እንግዳ ተቀባይነቱ ነው። በዘፍ. 18 እንደተጻፈው "በቀትርም ጊዜ እርሱ (አብርሃም) በድንኳኑ ደጃፍ ተቀምጦ ላለ እግዚአብሔር በመምሬ የአድባር ዘፍ ተገለጠለት። ዓይኑንም አነሣና እነሆ ሦስት ሰዎች በፊቱ ቆመው አዩ።" አብርሃም የተመለከታቸውን ሰዎች አንድ ጊዜ አንድን ሰው እንደሚያናግር "እቤቱ በፊትህስ ሞገስ አግኝቼ እንደሆነ ባሪያህን አትለፈኝ" በማለቱና ሰዎቹ ሦስት በመሆናቸው "ጥቂት ውኃ ላምጣላችሁ ልባችሁንም ደግፉ ከዚያም በኋላ ትሄዳላችሁ" ብሎ መግለጹ መተርጉማቸውንን "አንድነቱንና ሦስትነቱን ሊያጠይቅ ነው።" ለማለት ተመችቷቸዋል። ከቂ. 9-10 ባለው ውስጥም መጀመሪያ "እነርሱ" ቀጥሎ ደግሞ "እርሱ" ስለተባለ ለዚህም ተመሳሳይ አንድምታ ተሰጥቶታል።

በዚህ ክፍል ውስጥ እግዚአብሔር በሦስትነት አለመገለጹ "ሰዎቹም ከዚያ ተነሥተው ወደ ሰዶም አቀኑ" ተብሎ በተደጋጋሚ በመነገሩና ወደ ሰዶም አቀኑ የተባሉት ሁለት መላእክት መሆናቸው በመረጋገጡ ይታወቃል። (ዘፍ.18፥16፤22፤19፥1)

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ከመሆኑ አስቀድሞ እግዚአብሔርን በአንድነትና በሦስትነቱ ያወቀው አልነበረም። ሕዝቡ እስራኤል እንኳ ያወቁት በአንድነቱ ብቻ ነበር። (ዘጳ. 6፥4) በአንዳንድ ስፍራ ሦስትነቱን ሊያመለክቱ የሚችሉ ቃላቶች ቢገለጹም አገላለጹ ድብቅ ነው። (ዘፍ.1፥26፤ 3፥24፤ 11፥7፤ ኢሳ. 6፥8)

ከሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን አንዱ "ወአልቦ ዘእእመሮሙ ለሥሉስ ቅዱስ ዘእንበለ እምድኅረ ተሠገወ ወልድ ዋሕድ እምቅድስት እሙ" "ሥሉስ ቅዱስን (ሥላሴን) ወልድ ዋሕድ ከቅድስት እናቱ ሰው ከመሆኑ አስቀድሞ ያወቃቸው ሰው የለም" ሲል መስክሯል።

ከብዙ ውሸቶች መካከል አንድ እውነት አይታጣምና ድርሳነ ሚካኤል እንኳ ለአብርሃም የተገለጹት መላእክት እንደነበሩና የይስሐቅን መወለድ እንዳበሠሩት እውነትን ይዞ ውሸት አክሎበት

ይመሰክራል። " ዳግመኛም መላእክት ወደ አብርሃም ዘንድ መጥተው ይስሐቅ እንዲወለድ ነገሩት።" (ድርሳነ ሚካኤል ዘሚያዝያ ቁ. 11)

የይስሐቅን መወለድ የተናገረው ከሁለቱ መላእክት ጋር ሦስተኛ የነበረው እግዚአብሔር ነው እንጂ ሁለቱ መላእክት አይደሉም። (ዘፍ.18÷10)

በዕብራውያን መልእክት " እንግዶችን ለመቀበል አትርሱ በዚህ አንዳንዶች ሳያውቁ መላእክትን እንግድነት ተቀብለዋልና" ተብሎ የተገለጸው የአብርሃምና የሎጥ እንግዳ ተቀባይነት መላእክትን እስከመቀበል እንዳደረሳቸው ያመለክታል። አብርሃም የተቀበለው እግዚአብሔርን በሦስትነቱ ቢሆን ኖሮ ይህ ታላቅ ነገር ነውና በዚህ ክፍል ውስጥ ሊገለጥ በተገባው ነበር። (ዕብ.13÷2)

እግዚአብሔር በሦስትነቱ ተገልጾለት አብርሃም ሥላሴን እንግድነት ቢቀበል ምንም ክፋት የለውም። በዚህ ቅር የሚሰኝ አይኖርም፤ አርዮሳዊ ሰባልዮሳዊ ካልሆነ በቀር። እግዚአብሔር ሦስትነት ያለው አንድ አምላክ ነውና። ነገር ግን እግዚአብሔር ከሁለት መላእክት ጋር መገለጹ በግልጽ ተጽፎ ሳለ እግዚአብሔር በሦስትነቱ ተገለጸ ማለት የልተጸፈ አንባቢ ያስኛል።

ያዕቆብ በሕልሙ ያየው መሰላል

"ያዕቆብ ከቤርሳቤህ ወጥቶ ወደ ካራን ሄደ። ወደ አንድ ስፍራም ደረሰ። ፀሐይም ጠልቃ ነበርና ከዚያ አደረ። በዚያም ስፍራ ድንጋይ አነሣ። ከራሱም በታች ተንተርሶ በዚያ ስፍራ ተኛ ሕልምም አለመ። እነሆም መሰላል በምድር ላይ ተተክሎ ራሱም ወደ ሰማይ ደርሶ እነሆም የእግዚአብሔር መላእክት ይወጡበት ይወርዳበት ነበር። እነሆም እግዚአብሔር በላይ ቆሞበት ነበር።" (ዘፍ 28፡10-13)

ያዕቆብ ከወንድሙ ከኤሳው ፊት ሸሽቶ በጉዞ ላይ ሳለ ካደረበት ቦታ ሌሊት ተኝቶ በሕልሙ ያየው ይህ መሰላል ማርያም ናት ብለው ብዙዎች ያምናሉ። ያስተምራሉም። በድርሰቶቻቸውም ውስጥ አስረግጠው በስፋት ጽፈዋል። ይህም የክርስቶስን ስፍራ ለእርሷ ለመስጠት ብለው ያደረጉት ነው።

ያዕቆብ በምድር ተተክሎ፣ ራሱን ወደሰማይ ደርሶ ያየው መሰላል በምድር የሚኖሩ ሰዎች በሰማይ ካለው አምላክ ጋር የተገናኙበት ሰው የሆነው አምላክ የክርስቶስ ምሳሌ ነው። ለያዕቆብ በምሳሌነት የታየው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሆኖ ሲመጣ መላእክት በመሰላል ላይ ሳይሆን የሰው ልጅ በተባለው በክርስቶስ ላይ እንደሚወጡና እንደሚወርዱ ራሱ ጌታችን ተናግሯል፡- "እውነት እውነት እላችኋለሁ። ሰማይ ሲከፈት የእግዚአብሔርም መላእክት በሰው ልጅ ላይ ሲወጡና ሲወረዱ ታያላችሁ።" (ዮሐ1፡52)

ያዕቆብ ስለመሰላሉ ያየው ራእይ በክርስቶስ መፈጸሙን ሊቃውንተ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ በየድርሳኖቻቸው አስቀምጠውልናል።

"ወሶበሂ ርእይዎ ዓዲ እንዘ የዓርግ ሰማየ ተፈሥሐ ወተሐሠዩ ጥቀ ወዐርጉ ምስሌሁ ውስተ ሰማይ ወበእንተዝ እምአመዕለተ ዐርገ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ኮነ ራእይ ዘነጻሮ ያዕቆብ እሙነ እንዘ መላእክት የዐርጉ ወይወርዱ ኀበ አብ ወዝ ውእቱ ርእይ ሐዲስ ዘኮኑ ይትሜነዩ ይርአይዎ እምቅድመ ዮም ወናሁ ይእዜ ርእይዎ"

ትርጓሜ፡- "ዳግመኛ ወደ ሰማይ ሲያርግ ባዩት ጊዜ ፈጽሞ ደስ አላቸው። ወደ ሰማይም ተከትለውት ወጡ ስለዚህም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ካረገበት ቀን ጀምሮ መላእክት ወደ አብ ሲወጡ ሲወርዱ ያዕቆብ ያየው ራእይ ደረሰ ተፈጸመ። ከዛሬ አስቀድሞ ሊያዩት

ይመኙት የነበረ እንግዳ ማየት ይህ ነው። እነሆ አሁንም ዛሬ አዩት።"
(ሃይ. አበ ዘዮሐ. አፈ. ም. 68 ክፍል 25 ቁ. 34)

"ያዕቆብኒ ይቤ ርኢኩ ሰዋስወ ዘሰማይ፤ ወመላእክተ
እግዚአብሔር የዐርጉ ወይወርዳ፤ እንተ ይእቲ ሰዋስወ ኢየሱስ ይነብር
በየማነ አቡሁ አእላፍ መላእክት ይትሰአክዎ።"

ትረጓሜ ፡- "ያዕቆብም ወደሰማይ የደረሰ መሰላልን አየሁ አለ።
የእግዚአብሔር መላእክትም ይወጡበታል ይወርዱበታል። ይህችም
በአባቱ ቀኝ የተቀመጠ አእላፍ መላእክት የሚያገለግሉት የኢየሱስ
መሰላልነት ናት።" (የዮሐንስ ድን ገጽ 88 3ኛ ጥምድ)

የታቦት መጣዛት ምስጢር

"እግዚአብሔርም ሙሴን አለው። ሁለት የድንጋይ ጽላቶች እንደፊተኞቹ አድርገህ ጥረብ። በሰበርኻቸው በፊተኞቹ ጽላቶች የነበሩትን ቃሎች እጽፍባቸዋለሁ።" (ዘጸ. 34÷1)

ሙሴ አሥሩ ትእዛዛት የተጻፈባቸውን ሁለት የድንጋይ ጽላቶች ከእግዚአብሔር ተቀብሎ ከተራራው ሲወርድ ሕዝቡ እስራኤል የሙሴን መዘግየት ምክንያት አድርገው የእግዚአብሔርን ድንቅ ተአምራት ፈጥነው በመርሳት የጥጃ ምስል አቁመው ሲያመልኩት በተመለከተ ጊዜ በእጁ የነበሩትን ጽላቶች መስበሩ ይታወቃል። (ዘጸ. 32÷19)

እንደገና ግን በሰበራቸው ምትክ ሁለት ጽላቶችን ጠርቦ እንዲያመጣና እግዚአብሔር ራሱ ሕጎቹን እንዲጽፍባቸው ነገረው። (ዘጸ. 34÷1)

አሁን ቤተ ክርስቲያናችን አራብታ የምትገለገልባቸው የተለያዩ ጽላቶች (ታቦታት) የት መጣቸው ከዚህ እንደሚጀምር የሚያስተምሩ አሉ። በመሆኑም "ሁለት የድንጋይ ጽላቶችን እንደፊተኞቹ አድርገህ ጥረብ የሚለው ትእዛዝ ጽላትን ሰው እንዲሠራና አሁን በቤተ ክርስቲያናችን እንደሚታየው በብዛት እንዲራባ አመላካች ነው" ይላሉ።

ነገር ግን ይህ ትርጉም ተግባራዊ የሆነው የዘጸ. 34÷1 ቃል ታቦትን ስለማራባት እንደሚገልጽ በሚታመንባት በኛ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ በሌላ የእስራኤል ታሪክ ውስጥ ግን ተግባራዊ አልሆነም።

እስራኤላውያን ከሙሴ ዘመን ጀምሮ እስከ ባቢሎን ምርኮ ድረስ የነበራቸው አንድ ቤተ መቅደስና ሁለት የድንጋይ ጽላቶችን የያዘ አንድ ታቦት ብቻ ነው። ታቦትን ማራባት የታዘዘ ወይም የተፈቀደ ቢሆን በእስራኤል አውራጃዎች ሁሉ ቤተ መቅደሶችን እያነጹ ጽላቶችን እየቀረጹ ይጠቀሙ ነበር። ሌላው ቀርቶ ክብረ ነገሥት በተሰኘው መጽሐፍ ወደ ኢትዮጵያ በሕጋዊ መንገድም ይሁን በስርቆት እንደመጣ በሚተረክለት ታቦታቸው ምትክ ሌላ ታቦት ሊሠሩ ይገባቸው ነበር። ሁሉም ግን አልሆነም። ለነገሩማ በሰሎሞን ዘመነ መንግሥት ወደ ኢትዮጵያ እንደመጣ በክብረ ነገሥት መጽሐፍ

የተተረከለት ታቦት ከሰሎሞን ዘመነ መንግሥት በኋላ ብዙ ዓመታት ቆይቶ በ16ኛው የይሁዳ ንጉሥ በኢዮስያስ ዘመን እዚያው ኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ ውስጥ መታየቱ የክብረ ነገሥት ትረካ ተአማኒነትን እንዲያጣ ያደርገዋል። (2ዜና 35÷3)

ስለታቦቱ ከተነሣ ሳይዳስስ የማይታለፍ ጉዳይ አለ። ታቦት የተሰጠው ለሕዝብ እስራኤል ብቻ ነው። የተሰጠበት ዓላማም እግዚአብሔር በእርሱ ላይ ተገልጾ የእስራኤልን ልጆች በመሪዎቻቸው አማካኝነት ለማገገገርና ረድኤትን ለመስጠት ነው። (ዘጸ.25÷22)

እነዚህም ተግባሮች በታቦቱ አማካኝነት የታቦት አገልግሎት እስካበቃበት ጊዜ ድረስ ተከናውነዋል።(ዘኁ. 7÷89፤ ኢያ.3÷8-17፤ 6÷6-21፤ መሳ. 20÷ 27- 28፤ 1ሳሙ. 5÷1-6÷21)

ታቦቱ በውስጡ በድንጋይ ጽላት ላይ የተቀረጹትን በእግዚአብሔርና በእስራኤል ልጆች መካከል ምስክር የሆኑትን ቃል ኪዳኖች ስለያዘ የቃል ኪዳኑ ታቦት እየተባለ ተጠርቷል። (ዘዳ. 10÷8፤ 31÷26)

የእስራኤል ልጆች ቃል ኪዳኑን በማፍረሳቸው እግዚአብሔር ሌላ ዐዲስ ኪዳን እንደሚገባና ዐዲሱቃል ኪዳን ከብሉይ ቃል ኪዳን በተለየ መንገድ እንደሚሰጥ ተናገረ። (ኤር. 31÷31-34)

የቀደመው ቃል ኪዳን ከሕዝቡ ሕይወት ውጪ በሆነ የድንጋይ ጽላት ተቀርጾ ነበር። በብዙ መንገድ ከውስጣዊ ሕይወታቸው የራቀ መሆኑ ደግሞ እነርሱ እንዳይፈጽሙት የሚያደርገው ተጽዕኖ ቀላል አልነበረም። ዐዲስ ኪዳን ግን ሕጉ ወደ ውስጣቸው የሚገባበት የድንጋይ ጽላት በልብ ጽላት የሚተካበትና አገልግሎቱ በፊደል መሆኑ ቀርቶ በመንፈስ የሚከናወንበት በመሆኑ ከታናሹ ጀምሮ እስከ ታላቁ ድረስ ሰው ሁሉ ከእግዚአብሔር ተምሮ እግዚአብሔርን የሚያውቅበት ኪዳን ነው። በዚህም ኪዳን እግዚአብሔር በደልንና ኃጢአትን ደግሜ አላስብም ሲል ቃል ኪዳን ገብቷል። (ዕብ. 8÷6-13፤ 2ቆሮ.3÷3)

"በበዛችሁም ጊዜ በምድርም ላይ በረባችሁ ጊዜ ይላል እግዚአብሔር በዚያን ዘመን የእግዚአብሔር የቃል ኪዳኑ ታቦት ብለው ከእንግዲህ ወዲህ አይጠሩም፤ ልብ አያደርጉትም፤ አያስቡትምም፤ አይሹትምም፤ ከእንግዲህ ወዲህም አይደረግም።" ተብሎ በኤርምያስ

እንደተነገረው የአስራኤል ልጆች ከምርኮ ተመልሰው በአገራቸው መኖር ሲጀምሩ ዘሩባቤል ባንጸው ቤተ መቅደስ ውስጥ ታቦት ማኖር አላስፈለጋቸውም። እግዚአብሔር እንደተናገረው የአገልግሎቱ ዘመን አብቅቷልና። (ኤር. 3÷16፤ ዕዝ. 1÷9-11)

እግዚአብሔር እየደጋገመ በአጽንዖት የተናገረውን የኤር. 3÷16ን ቃል ለውጠው "ትንቢቱ የተነገረው ታቦቱ ወደ ኢትዮጵያ ስለመጣ ነው" ለማለት የሚዳዳቸው ደፋሮችም አልታጡም።

አሁን በምንገኝበት ዘመን በዐዲስ ኪዳን የታቦቱ አገልግሎት በኢየሱስ ክርስቶስ አገልግሎት ስለተተካ እግዚአብሔርን ለማነጋገርም ሆነ እርዳታውን ለመፈለግ ወደ ታቦት አንሄድም። ያኔ በታቦት ላይ ተገልጾ ሕዝቡን ያነጋግር የነበረው እግዚአብሔር አሁን ራሱን በአንድያ ልጁ በኩል ገልጾ አነጋግሮናል። (ዮሐ.1÷18፤ 14÷8-9፤ ቁላ. 1÷15፤ ዕብ. 1÷1-3) በልጁም ሁሉን ነገር እንዲያው ሰጥቶናል። (ሮሜ. 8÷32፤ 6÷23፤ 5÷17፤)

ከዚህ እውነታ ተነሥተው ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን የዐዲስ ኪዳን አማናዊ ታቦት ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑንና የታቦት ምሳሌነት በክርስቶስ መምጣት መፈጸሙን መስክረዋል። ኤፍሬም ሶርያዊ በውዳሴ ማርያም፡- "ታቦት በወርቅ ልቡጥ እምኩለሄ ዘግቡር እምዕፅ ዘኢይነቅዝ ይትሜሰል ለነ ዘእግዚአብሔር ቃል ዘኮነ ሰብአ ዘእንበለ ፍልጠት ወኢውላጤ "

ትርጓሜ፡- " በውስጥና በውጭ በወርቅ የተለበጠ ታቦት ያለመለወጥና ያለመለየት ሰው የሆነ የእግዚአብሔርን ቃል ይመስልልናል" ሲል ቁርሱስም በበኩል " ወእምድጎረዝ ኮነ ሰብአ ተሰምዮ ብእሴ÷ ወመሲሐ÷ ወኢየሱስሃ ÷ ወታቦተ÷ ወዐራቁ÷ ወበኩረ ለዘስከቡ÷ ወበኩረ ለዘይትነሣእ እሙታን÷ ወርእስ ሥጋሃ ለቤተ ክርስቲያን "

ትርጓሜ፡- "ሰው ከሆነ በኋላም በእሴ÷ የተቀባ÷ ኢየሱስ÷ ታቦት÷ አስታራቂ÷ ለሙታን በኩር÷ ከሙታን ወገን ለሚነሣም በኩር የቤተ ክርስቲያን ራስ ተባለ።" (ሃይ. አበ ም. 81 ክፍል 51 ቁ. 8)

ቃል ኪዳን

"ከመረጥሁት ጋር ቃል ኪዳኔን አደረግሁ" (መዝ.88÷3)

በዚህ ቃል ሽፋንነት የገባው የስሕተት ትምህርት የክርስቶስን የመካከለኛነት ስፍራ ለፍጡራን ያሰጠ ነው። እግዚአብሔር በተለይም በብሉይ ኪዳን ዘመን ከተለያዩ ቅዱሳን ጋር የገባውን ቃል ኪዳን መነሻ በማድረግና "ከመረጥሁት ጋር ቃል ኪዳኔን አደረግሁ" የሚለውን ቃል በመታከክ በዐዲስ ኪዳን ዘመንም ኃጢአተኞች ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚገቡበትን የተለያየ ቃል ኪዳን ሰጥቷል የሚሉ አሉ።

በቅዱሳን ስም በተደረሱት ገድላትና ድርሳናት ውስጥ ከራስ ዐልፈው ሰባትና ከዚያም በላይ ትውልድ ድረስ መንግሥተ ሰማያትን የሚያስወርሱ ቃል ኪዳኖች እንዳሉ ተገልጿል። ቃል ኪዳኖቹ የተመሠረቱትም በቅዱሳን ስም የተለየ ሥራዎችን በመሥራት ላይ ነው። ሌላው ቀርቶ የአንዱን ቅዱስ ገድል የጻፈ፥ያጻፈ፥ ያነበበ፥ የተረጎመ፥ የሰማ፥ ያሰማ እንኳ መንግሥተ ሰማያትን እንደሚወርስ ተስፋ የሚሰጡት ገድላት አያሌ ናቸው። በራእ. 1÷3 ላይ "ዘመኑ ቀርቧልና የሚያነበው የትንቢቱን ቃል የሚሰሙትና በውስጡ የተጻፈውን የሚጠብቁ ብፁዓን ናቸው" ከሚለው የተኮረጀ ሊሆን ይችላል።

በመዝ. 88÷3 ላይ የተገለጸው እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር የገባውን ቃል ኪዳን እንጂ ሌሎችን አይወክልም። በቁ.4 "ለባሪያዬ ለዳዊት ማልሁ ዘርህን ለዘላለም አዘጋጃለሁ፤ ዙፋንህንም ለልጅ ልጅ እመሠርታለሁ።" ማለቱ ይህንኑ ያስረዳል። ቃል ኪዳን የገባው የማይዋሽ እግዚአብሔር በመሆኑ፡- "ኪዳኔንም አላረክስም ከከንፈሬም የወጣውን አልለውጥም። ዳዊትን እንዳልዋሸው አንድ ጊዜ በቅዱስነቱ ማልሁ። ዘሩ ለዘላለም ዙፋኑም በፊቱ እንደ ፀሐይ ይኖራል። ለዘላለም እንደ ጨረቃ ይጻናል። ምስክርነቱ በሰማይ የታመነ ነው።" ብሎ ነገሩን እንዳጸናለት ይናገራል። (ቁ. 34-37)

ይህ የዙፋኑ መጽናት ቃል ኪዳን ለጊዜው ጥላነቱ በሰሎሞን ሲታይ በክርስቶስ ግን ተፈጽሟል። (2ሳሙ.7÷12-16፤ ሉቃ.1÷32፤ ዕብ. 1÷5፤ 8፤ ራእ. 22÷11)

እግዚአብሔር ለቃል ኪዳን ታማኝ በመሆኑ ዳዊት ከሞተ በኋላ ልጁ ሰሎሞን በቃል ኪዳን ውስጥ የነበረውን ውል አፍርሶ በመገኘቱ መንግሥቱ መቀደድ ቢኖርበትም ለዳዊት የገባውን ቃል ኪዳን አስቦ ይህን በሰሎሞን ዘመን አላደረገበትም። (ዳን. 9÷4፤ 1ነገ.9÷5-7፤ 11÷1-13)

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ (በብሉይ ኪዳን) ቃል ኪዳን ከተገባላቸው መካከል ዋና ዋናዎቹ አዳም፥ ኖሳ፥ አብርሃም፥ ሙሴና ዳዊት ናቸው።

ለአዳም የተሰጠው ቃል ኪዳን መልካሙንና ክፉውን በሚያስታውቀው ዛፍ ምልክትነት ዘላለማዊ ሕይወትን የሚያስገኝ ተስፋን የያዘ ነበር። የቃል ኪዳን ተቀባዮች አዳምና ሔዋን በኪዳን ስላልጸኑ ሞት ገዛቸው። (ዘፍ. 2÷8-17፤ ሆሴ.6÷7)

ከአዳም ቀጥሎ ቃል ኪዳን የተሰጠው ኖሳ ሲሆን ምድር ዳግመኛ በጥፋት ውሃ እንዳትጠፋ የቆመ ኪዳን ነው። ይህ በምድር ላይ የመኖር ተስፋን የያዘው ኪዳን በቀስተ ደመና ምልክትነት ተገልጦ ለዓለም ሕዝብ ሁሉ ያገለግላል። (ዘፍ. 9÷1-17)

ሌላው ከአብርሃም ጋር የገባው ቃል ኪዳን በብሉይ ኪዳን ጎላ ያለ ስፍራ ከተሰጣቸውና በዐዲስ ኪዳን ፍጻሜ ካገኙት መካከል ይጠቀሳል። የቃል ኪዳን ተቀባዮች ለጊዜው ምድራዊቷን ከነፃንን የወረሱት አብርሃምና በይስሐቅ በኩል የተቆጠሩት ዘሮቹ ሁሉ ሲሆኑ በፍጻሜ እይታው ግን አይሁድ አሕዛብ ሳይለዩበት አብርሃምን በእምነት በመምሰላቸው የአብርሃም ልጆች የሆኑት ሁሉ ናቸው። (ገላ. 3÷7-9፤ 29 ፤ ሮሜ 4÷11-12፤ 9÷7-8)

የዚህ ቃል ኪዳን ምልክት ግዝረት፤ የቃል ኪዳን ተስፋ ደግሞ በዘሩ የአሕዛብ መባረክና ከነፃንን መውረስ ነው። (ዘፍ. 17÷1-21፤ ሮሜ 4÷11)

የምድር አሕዛብ ሁሉ የተባረኩበት ዘሩ ክርስቶስ የምድራዊት ከነፃን አማካኝነት ምሳሌ የሆነችውን ሰማያዊት ኢየሩሳሌምን የሚያወርስ በመሆኑ ለቃል ኪዳን ፍጻሜን ሰጥቷል። (ገላ. 3÷16) እግዚአብሔር በክርስቶስ ያደረገው ሁሉ ለአብርሃም ከገባው ቃል ኪዳን አንጻር መሆኑንም ቅዱሳን መስክረዋል። (ሉቃ. 1÷54፤ 73)

በመቀጠል ደግሞ ለሙሴ የተሰጠውን ቃል ኪዳን እናገኛለን። (ዘጸ. 19÷5-6፤ 24÷7-8) የቃል ኪዳኑ ተቀባዮች የሆኑት ሕዝብ እስራኤል የአብርሃምን የቃል ኪዳን ምልክት ተከትለው ሰንበታቱን መጠበቃቸው ለዚህ ቃል ኪዳን ምልክት ሆኗል። (ዘጸ. 31÷13፤ ሕዝ. 20÷10-17)

በቃል ኪዳኑ የተሰጣቸው ተስፋ በአገራቸው ሕይወትን ማግኘት ነው። ይህንንም ገና ከምድረ ግብጽ ሳይወጡ በነበረው ዕለት ምሽት ላይ ያረዱት የፋሲካ መታሰቢያ በግ ደም አረጋግጦላቸዋል። (ዘጸ. 12÷21-28) ከግብጽ ምድር ወጥተው ወደ ሲና ተራራ ሲደርሱ ሕጉን በድንጋይ ጽላት ጽፎ ይጠብቁትና በእነርሱና በእግዚአብሔር መካከል ቃል ኪዳን ይሆን ዘንድ ለሙሴ ሰጠው። ይህም ብሉይ ኪዳን ተብሎ የተጠራው ነው። (ዘጸ. 19÷20፤ 31÷18፤ 20÷1-17፤ 34÷28፤ ዘዳ. 4÷13)

በእንስሳት ደም የቆመው ብሉይ ኪዳን ወደፊት ለሚመጣው ዐዲስ ኪዳን መንገድ ጠራጊ እንጂ በራሱ ቋሚነት አልነበረውም። የጽላቶቹ ተሰብሮ መተካት፣ የማደሪያው ድንኳን ሰሎሞን በሠራው ቤተ መቅደስ መተካቱ፣ የመሥዋዕት መደጋገምና የመሳሰሉት ሁኔታዎች ለጊዜያዊነቱ ምልክቶች ነበሩ። ይበልጥ ደግሞ ትንቢቱ ይህን አረጋግጧል። (ዘዳ. 18÷15፤ ኤር. 31÷31)

ቃል ኪዳን የሚጸናው ሁለቱም ወገኖች ሲጠብቁት ብቻ ነው። ከሁለቱ አንደኛው ጠብቆ ሌላው ቢያፈርሰው ፈርሷልና ቃል ኪዳን መሆኑ ይቀራል። ብሉይ ኪዳን ጊዜያዊነቱ ሳያንሰው ሕዝቡ ሊጠብቀው ባለመቻሉ ቃል ኪዳንነቱ ቀረ። እግዚአብሔርም ከዚህ በብዙ መንገድ የተሻለውን ቃል ኪዳን እንደሚገባ ተናገረ። (ኤር. 31÷31-34) ይህም ስለ ዐዲስ ኪዳን የተነገረ ትንቢት በመሆኑ በዕብራውያን 8 ላይ ተፈጻሚ ሆኖ ተጠቀሰ። ዐዲስ ኪዳን የተሻለና የበለጠ ኪዳን በመሆኑ ብሉይ ኪዳን ከነገሱ ፍጻሜ አግኝቶ እንደሚቀርና የሚጠቀምበት ቀርቶ የሚያስበው እንኳ እንደማይኖር እግዚአብሔር በአጽንዖት ተናገረ። (ኤር. 3÷16)

እግዚአብሔር እስከዚህ ድረስ ለተለያዩ ቅዱሳንና ለአጠቃላዩ የእስራኤል ሕዝብ ገብቶ የነበረውን ቃል ኪዳን ሁሉ በመጠቅለል በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ዐዲስና ለዘላለም የማይፈርስ ቃል ኪዳን ገባ። እርሱም በገዛ ደሙ የተመሠረተው ነው። (ሉቃ. 22÷19-20፤ ኢሳ. 42÷6-7)

ዐዲስ ኪዳን በክርስቶስ በኩል በእርሱ ለሚያምኑ ሁሉ የተሰጠ ሲሆን የዘላለም ሕይወትን ተስፋ የያዘ ቃል ኪዳን ነው። የተስፋው ምልክቶችም ጥምቀትና ቅ/ቀርባን ናቸው። (ማር. 16÷16፤ 1ቆሮ. 11÷23-26፤ የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት 1972 ዓ/ም የታተመ ገጽ 80)

ዐዲስ ኪዳን ብሉይ ኪዳንን በከፊል ሳይሆን ሙሉ በሙሉ ተክቷል። ዐዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ምክሩ የጸናበት፤ ሁሉ የተፈጸመበት ታላቅ ቃል ኪዳን መሆኑን በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት መሠረት የቤተ ክርስቲያናችን መጻሕፍትም መስክረዋል፡- "ወበምክረ ዚአከ ወልድከ ዋሕድ ኢየሱስ ዘተሰቅለ በእንተ መድኃኒትነ ዘበቃለ ኪዳንከ ቦቱ ገበርከ ሠሚረከ ቦቱ"

ትርጓሜ፡- "ለድኅነታችን በተሰቀለው በእንድያ ልጅህ በኢየሱስ በባሕርይህ ምክር ደስ ተሰኝተህበት ቃል ኪዳንህን ሁሉ በእርሱ አድርገሃል።" (ቅዱ እግዚእ ቁ 27-28)

እንዲሁም በእልመስጦአግያ ፡- "ከመ ታእምሩ ፈቃዶ ለኢየሱስ ክርስቶስ ወትሌብወ ምስጢረ መድኃኒትክሙ ኦ! አንትሙ እደው ወአንስት ቅዱሳት እለ ሀሎክሙ ውስተ ተመክሐ በክርስቶስ ወኩኑ አሐደ ምስለ ብእሲ ዘውስጥ አንትሙኬ እለ አጽንዓ እግዚአብሔር ኪዳኖ ምስሌክሙ ውሄመ መንፈሶ ውስቴትክሙ።"

ትርጓሜ፡- "የኢየሱስ ክርስቶስን ፈቃድ ታውቁ ዘንድና የደኅንነታችሁን ምስጢር ታስተውሉ ዘንድ በክርስቶስ ትምክሕት ያላችሁ እናንተ ወንዶችና ቅዱሳት ሴቶች ሆይ! ከውስጣዊ ሰውነት ጋር አንድ ሁኑ፤ እግዚአብሔር ኪዳኑን ከእናንተ ጋር ያጸና መንፈሱንም በውስጣችሁ ያሳደረ እናንተ ናችሁ።" (ሃይ. አበ ምዕራፍ 4 ቁ. 6-7)

የእግዚአብሔር የባሕርይ ምክርና አሳቡ ለአንዴም ለመጨረሻ ጊዜም በክርስቶስ በኩል በገባው ዐዲስ ኪዳን ተፈጽሞአል። እግዚአብሔር ከሰው ልጆች ጋር ባለው ታሪክ የገባው የመጨረሻው ቃል ኪዳን ቢኖር ዐዲስ ኪዳን ነው። በዚህ ኪዳን ያልተፈጸመለት ወይም የቀረው ነገር ኖሮ በሌላ ቃል ኪዳን ለመፈጸም በማሰብ ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚያስገባ ሌላ ቃል ኪዳን ገብቷል የሚለው ትምህርት ልብወለድ ነው። ምክንያቱም የዘመን ፍጻሜ በሚሰኘው

ባለንበት ዘመን እግዚአብሔር ለማድረግ ያሰበው ነገሮችን ሁሉ በክርስቶስ ለመጠቀልል እንጂ ሌላ መንገድ ለመቀየስ አይደለም። (ኤፌ. 1፡10)

ከላይ ለማየት እንደሞከርነው ለቀደሙት የብሉይ ኪዳን አበው የገባው ቃል ኪዳን እንኳ ከወቅቱ ሁኔታ ጋር በተያያዘ መንገድ ወይም ስለወደፊቱ ተስፋ ነበር እንጂ ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚያስገባ ቃል ኪዳን ከማንም ፍጡር ጋር አልገባም። ምናልባት ለአዳም የገባው ቃል ኪዳን በአዳም ባይፈርስ ኖሮ ለዘላለም በሕይወት መኖርን የሚያስገኝ ቃል ኪዳን ይሆን ይሆናል። ከሰው ልጅ ውድቀት በኋላ ወደመንግሥተ ሰማያት የምንገባበትን ቃል ኪዳን የገባው ግን በክርስቶስ በኩል ብቻ ነው።

በሐሰት ለቅዱሳን በዐዲስ ኪዳን ተገባ በሚባለው ቃል ኪዳን መሠረት እንዲህና እንዲያ ያደረገ ይህንንና ያንን ያገኛል የሚል ተስፋ በብዙ አዋልድ መጻሕፍት በስፋት ተጽፎ እናነባለን። አብዛኛው ቃል ኪዳን ተሰጠ ተብሎ የሚተረከው ቅዱሳኑ ሊሞቱ ሲሉ በመጨረሻዋ ሰዓት ላይ ነው። እንዲህ ከሆነ ታዲያ በዐዲስ ኪዳን መጥምቁ ዮሐንስ፣ ቀዳሜ ሰማዕት እስጢፋኖስና ያዕቆብ በግፍ የተገደሉ ቅዱሳን ናቸው። ሊሞቱ ሲሉም ሆነ ከዚያን በፊት ቃል ኪዳን እንደተገባቸው በሐዲስ ኪዳን ውስጥ አናገኝም። (ማቴ. 14፡10-12፤ ዮሐዋ. ሥራ 7፡6፤ 12፡2)

ለነዚህ ቅዱሳን በመጽሐፍ ቅዱስ ከተጻፈላቸው ውጪ ሰዎች ከልባቸው አንቅተው በደረሱላቸው ድርሳናትና ገድላት ውስጥ ግን የተለያዩ ቃል ኪዳኖችን ጻጽፈው ሊያስነብቡን ቢከጅሉም አንድም እውነትነት የሌለው ነው።

ዛሬ ብዙዎች ከእግዚአብሔር ባልተገባ ቃል ኪዳን ተሸንገለዋል። ስለዚህ በክርስቶስ አዳኝነት እምነው ከመጽደቅና በእርሱ ኖረው መልካም የሥራ ፍሬን ከማፍራት ይልቅ በኃጢአት ላይ ኃጢአትን በመጨመር ከእግዚአብሔር ባልሆነው ቃል ኪዳን እየተኩራሩ "በእገሌ ቃል ኪዳን መሠረት እንዲህ ካደረግሁ አልኮነንም።" ብለው ራሳቸውን ያታልላሉ።

"ለዓመፀኞች ልጆች ወዮላቸው! ይላል እግዚአብሔር ከእኔ ዘንድ ያልሆነውን ምክር ይመክራሉ። ኃጢአትንም በኃጢአት ላይ

ይጨምሩ ዘንድ ከመንፈሴ ዘንድ ያልሆነውን ቃል ኪዳን ያደርጋሉ።"
(ኢሳ. 30፡1)

የእግዚአብሔር የእግሮቹ መቆሚያ ስፍራ

"እግሮቹ በሚቆሙበት ስፍራ እንሰግዳለን።" (መዝ. 131÷7)

ክርስቶስ ስለተሰቀለበት መስቀል በቤተ ክርስቲያን የሚሰጠውን ትምህርት የሚከታተል ሁሉ ይህ ቃል ለመስቀል ስለመስገድ እንደሚጠቀስ ያውቃል።

መስቀል ሁለት ፍቺ አለው። የመጀመሪያው ክርስቶስ ለዓለም ቤዛ ሆኖ የተሰቀለበት የተመሳቀለ ዕንጨት ሲሆን (ዮሐ. 19÷17፤ 1ጴጥ. 2÷24) ሁለተኛው ደግሞ በዚህ የተመሳቀለ ዕንጨት ላይ ክርስቶስ የተቀበለው መከራና ሞት በጥቅሉም የቤዛነቱ ሥራ ሁሉ ነው። (ኤፌ. 2÷16፤ ቁላ. 2÷14)

ዓለም ሁሉ በእምነት የሚድንበትና የሚመካበት መስቀል በሁለተኛው ፍቺ ውስጥ ነው የሚገኘው። በተለይም በዐዲስ ኪዳን ክፍል ውስጥ ስለመስቀል የተነገሩት ሁሉ የክርስቶስን ቤዛነት የሚያመለክቱ ናቸው። (1ቆሮ. 1÷18፤ ገላ. 6÷14፤ ፊልጵ. 3÷18)

በቤተ ክርስቲያናችን እነዚህ የተጠቀሱትና የተቀሩትም ሁሉ "መስቀል" የሚል ቃል ይዘው ስለተገኙ ብቻ ክርስቶስ ለተሰቀለበት መስቀል ተሰጥተው ይተረጎማሉ። ስለዚህ የብዙ ምእመናን ዐይኖች የመስቀልን ቅርጽ እንጂ የተሰቀለውን ክርስቶስን ለማየት አልታደሉም። (ገላ. 3÷1) እዚህ ላይ አንድ ወንድም ነገሮችን ሁሉ አጢኖ በአንድ ወቅት የተናገረውን ብጠቅስ ተገቢ ይሆናል። "ቤተ ክርስቲያናችን እየሰበከች ያለችው በመስቀል ላይ የተሰቀለውን ክርስቶስን ሳይሆን ክርስቶስ የተሰቀለበትን መስቀል ነው።"

እርግጥ ዛሬ ጎልቶ የሚታየው፣ የሚሰማው፣ የሚነገረው፣ ይህ ቢሆንም ተቀብሮ ያለው የቤተ ክርስቲያኒቱ እውነት ግን ስለመስቀል ዕፁብ ድንቅ ምስጢርን ይናገራል። "ወበእላ ከናፍር ጾታ ነጋር አይትከሀል ጥንቁቅ፤ ዘእምትካት ጎቡአ ኮነ ይእዜሰ ክሡተ ኮነ ለምእመናን። አኮ ከመ ይትረአይ አላ ከመ ይትጎለይ ውእቱ ዝንቱ መስቀል ወቦቱ ንትመካሕ ከመ ንስብሐ።"

ትርጓሜ፡- "በእነዚህ ከንፈሮች የንግግር ስልት ጠንቅቆ መናገር አይቻልም፤ ከጥንት ስውር የነበረው ዛሬ ግን ለምእመናን የተገለጠ

ሆኗል። እናመሰግነው ዘንድ የምንመክበት ይህ መስቀል በልብ የሚታሰብ ረቂቅ ነው እንጂ በዐይን የሚታይ ግዙፍ ነገር አይደለም።" (ትምህርተ ኅቡአት)

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ "እኔን መከተል የሚወድ ቢኖር ራሱን ይካድ፤ መስቀሉንም ተሸክሞ ይከተለኝ።" ሲል ቅርጽ ያለውን መስቀል ስለመሸከም ሳይሆን የእርሱን መከራና ሞት እያሰብን ስለመኖርና በመከራውም ስለመካፈል የሚያስረዳ ነው። (ማቴ. 16÷24) ይህንንም ሲገልጽ ሐዋርያው " የኢየሱስ ሕይወት ደግሞ በሥጋችን ይገለጥ ዘንድ ሁልጊዜ የኢየሱስን መሞት በሥጋችን ተሸክመን እንዘራለን።" ብሏል። (2ቆሮ. 4÷10)

ክርስቶስ የሞተው በመስቀል ላይ በመሆኑ መስቀል የተሰቀለውን ክርስቶስን ስለሚያሳስባቸው ክርስቲያኖች ሁሉ ክቡር ዓርማቸው አድርገው ይጠቀሙበታል። የቤተ ክርስቲያናችንም እምነት ይኸው ነው። ከዚህ በቀር በፈጠራ ትምህርትና ታሪክ ጌታ ለተሰቀለበት መስቀል በሚል ሽፋን ቅርጻ ቅርጽ ሠሪዎች በተለያየ መጠንና ቅርጽ እየሠሩ ለተጠበቡበት እደ ጥበብ የሚሰጠው የክርስቶስ የአዳኝነት፥ የቤዛነት፥ የመመኪያነት ስፍራ አግባብነት የለውም። (ኢሳ. 42÷8)

የእስራኤል ልጆች ከግብጽ ምድር ወጥተው ወደ ተስፋይቱ ምድር እየተጓዙ ሳለ በእግዚአብሔርና በሙሴ ላይ በማጉረምረማቸው እግዚአብሔር በቅን ፍርድ ተናዳፊ እባቦችን አስነሥቶ እንዲነደፉ አደረገ። በመቅሠፍቱም ብዙዎች ሞቱ። በሕይወት ተርፈው በመርዙ የተነደፉት ሁሉ በደላቸውን አምነው በመጸጸት በመካከለኛቸው በሙሴ በኩል እግዚአብሔርን በጠየቁ ጊዜ እግዚአብሔር እባብ ሠርቶ በዓላማ ላይ እንዲሰቅልና የተነደፉት ወደተሰቀለው እባብ በማየት የሚድኑ መሆኑን ለሙሴ ነገረው። ሙሴም እንዲሁ በማድረጉ በመርዘኛው እባብ የተነደፉት ሁሉ የናሱን እባብ አይተው ዳኑ። (ዘኁ. 21÷4-9)

ይህም ወደፊት የሚሆነውን የክርስቶስን መስቀልና ዲያብሎስ የገዛቸው ሁሉ የተሰቀለውን በእምነት በማየት የሚድኑ መሆኑን የሚያሳይ ምሳሌ ነበር። (ዮሐ. 3÷14-15)

በመርዘኛው እባብ የተነደፉት ሁሉ እሱን በማየት ብቻ ድኅነትን ካገኙ በኋላ የናሱ እባብ አገልግሎት አብቅቷል። ሕዝቡ ግን የአገልግሎት ዕድሜውን በገዛ ፈቃዳቸው በመጨመራቸው ትውልድ

ዐልፎ ትውልድ ሲተካ ዘመናትም እንዲሁ በጨመሩ ቁጥር የናሱን እባብ ወደማምለክ ተሸጋገሩ። ይህ አድራጎታቸው ትክክል ባይሆንም ለዚያው ለአንዱ ጊዜ እንኳ ያዳነቸው የናሱ እባብ እንጂ እባቡ የተሰቀለበት ዓላማ (ዕንጨት) አለመሆኑን አስተውለው ነበር። ዛሬም ዓይኖቻቸው በተሰቀለው ክርስቶስ ላይ መሆኑ ቀርቶ በተሰቀለበት መስቀል ላይ ላረፈው ወገኖች ይህ ጥሩ ትምህርት ይሆናል።

ሕዝበ እስራኤል ከጊዜያዊ መቅሰፍት የዳኑበትን የናስ እባብ እንጂ የተሰቀለበትን ዓላማ አልተመለከቱም። የታዘዙትም የናሱን እባብ ብቻ እንዲመለከቱ ነው። (ቁ. 8-9) ይህንን በእርግጥ ተረድተዋል። ከመጀመሪያው ጣዖት ያልነበረውና በቆይታ ግን የሕዝቡ ልብ ወደ ማምለክ ተሸጋግሮ እንደጣዖት በመቆጠሩ ንጉሡ ሕዝቅያስ ሰባብሮ እስካስወገደበት ዘመን ድረስ እንኳ ይዘው የተገኙት የናሱን እባብ ብቻ እንጂ ዓላማውን ጭምር አልነበረም። (2ኛ. 18÷4)

ስማቸው፦ ወደ ቤተ ክርስቲያናችን የገቡበት ትክክለኛ ዓላማ የጣዖት ያልሆነ የኛ አቀባበል፦ አያያዝ፦ አመለካከትና የዘመን ርዝመት መልካቸውን ቀይሮ ጣዖት ያደረጋቸው ስንት ነገሮች ይኖሩብን ይሆን?

በመስቀል የተሰቀለው መድኅን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ጊዜ የማይሽረው ዘላለማዊ አዳኝ አምላክ በመሆኑ አንዳች ነገር ሳያግደንና ሳይገድብን ለዘላለም ወደ እርሱ እንመለከታለን። ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በአንድነት እናመልከታለን። ክብርና ምስጋና አምልኮና ስግደት ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ለእርሱ ይሁን!

ዛሬ ያ የሕዝበ እስራኤል ታሪክ ክርስቶስ በተሰቀለበት መስቀል አቅጣጫ ራሱን መድገሙን ልብ እንበል።

ይህን ስሕተት የሚያራምዱት አፈጮሌዎች ያቆሙትን አምልኮተ መስቀል ትክክለኛ ለማስመሰል ተገን ያደረጉት "እግሮቹ በሚቆሙበት ስፍራ እንሰግዳለን።" የሚለውን ቃል ሲሆን እንደ ፍላጎታቸው የሚሰጡት ትርጉም ደግሞ "የክርስቶስ እግሮች በምስማር ተቸንክረው ለሦስት ሰዓታት ያህል በመስቀል ላይ ስለቆሙ ለመስቀል ስግደት ይገባል።" የሚል ነው።

በትክክለኛው መንገድ ከተረዳነው ቃሉ በምድር ላይ ለእግዚአብሔር መስገድን ያሳያል። በስፍራ የማይወሰነው አምላካችን

እግዚአብሔር ለእኛ በሚገባን መጠን የራሱን የታላቅነት ቦታ በሰማይና በምድር ወስኖ "ሰማይ ዙፋኔ ኔው፤ ምድርም የእግራ መረገጫ ናት።" ብሎ እንደተናገረው የእግሩ መረገጫ በሆነችው በምድር ላይ ሰግደን እናከብረዋለን፤ እንገዛለታለን። (ኢሳ. 66÷1)

በብሉይ ዘመን የእግዚአብሔር ከተማና ማደሪያው ኢየሩሳሌም (ጽዮን) ነበረች። (መዝ. 131÷13-14፤ 121÷1) እግሮቹ በሚቆሙበት ስፍራ እንሰግዳለን ያለው በተመረጠችው ቅድስት ስፍራ በኢየሩሳሌም ስለመስገድ ነው። ቢኢየሩሳሌም የነበረው መቅደስ የእግሩ መረገጫ ነበር። (ሕዝ. 43÷7) ክርስቶስ ሰው ሆኖ የእግዚአብሔርን በቦታ ሳይወሰን በእውነትና በመንፈስ መመለክ ሳያውጅልን በፊት የእግዚአብሔር ሕዝብ በዚችው ስፍራ ይሰግድ ነበር። (መዝ. 5÷7፤ 23÷2፤ የሐዋ. ሥራ 8÷27)

ቃሉን እንዲያው ቢቸግራቸው ወይም ሌላ አማራጭ ስላጡ ምንም ቢሆን ስለመስቀል ሊናገርልን ይችላል ብለው ጠቀሱት እንጂ የእነርሱን አሳብ የሚደግፍበት አንድ ነጥብ እንኳን የለውም። በነሱ አተረጓጎም እንሂድ ቢባል እንኳ "እግሮቹ በሚቆሙበት ስፍራ እንሰግዳለን" ይላል እንጂ "እግሮቹ ለሚቆሙበት ስፍራ እንሰግዳለን" አይልም። በሌላ አገላለጽ ለስፍራው ሳይሆን ስፍራው ላይ ለሚቆመው እንሰግዳለን ማለት ነው። እንደ እነርሱ አሳብ እግሮቹ የሚቆሙበት (የቆሙበት) ስፍራ መስቀል ነው ተብሏልና እንግዲህ መስቀሉ ላይ ቆመን መስገድ ሊኖርብን ነው። ይህ ታዲያ ይሆናልን?

ይህ ብቻም አይደለም ሰዎች ስለመስቀል ሌላም ብዙ ፍልስፍና አላቸው። አለቃ አያሌው ታምሩ በጽሑፍ ያሰፈሩትን ለአብነት ያህል እንመልከት " . . . በአምላክ ደም የከበረ የቅድስና ተቀባይ አስተላላፊ በይ ቅዱስ መስቀል ነው።" (ምልጃ ዕርቅና ሰላም ገጽ 61)

ሁሉም ይህንን የመሳሰለውን ሥጋዊ ፍልስፍና ትቶ ወደ አእምሮው ተመልሶ ነገሮችን ሁሉ ለማጤን ቢሞክር ጌታ ሲሰቀል በፈሰሰው ክቡር ደም የተነካው መስቀሉ ብቻ ሳይሆን የተቸነከረባቸው ምስማሮች፣ የተወጋበት ጦር፣ የተገረፈባቸው ጅራፎች፣ በራሱ ላይ የደፋው የሾህ አክሊል፣ ደሙ የፈሰሰበት ምድር . . . ወዘተ ቁሳቁሶችና ግዑዛን ነገሮች ሁሉ ናቸው። ታዲያ ለጸጋው አስተላላፊነት መስቀሉ ብቻ እንዲት ታጫ?

የመጽሐፍ ቅዱስ ምስክርነት ከዚህ ተራ ፍልስፍና ይለያል። በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል ከእግዚአብሔር እንዲያው የተሰጠን ጸጋ ወደኛ የሚፈሰበት ቦይ የዕንጨት መስቀል ሳይሆን እምነት ነው። (ኤፌ. 2÷10፤ ዕብ. 4÷16)

ስለመስቀል የተሳሳተ አስተምህሮ በቤተ ክርስቲያናችን ይበልጥ የተስፋፋው በአፄ ዘርዐ ያዕቆብ ዘመነ መንግሥት (15ኛው መቶ ክ/ዘ) መሆኑ ይታወቃል። " ወከመዝ ግበሩ" (እንዲህ አድርጋችሁ ሥሩ) ብሏል የሚለው ታሪክ ዘለል የጥራዝ ነጠቆች አጠቃቀስ እንደታቦቱ መስቀልንም ከተለያዩ ነገሮች (ከዕንጨት፣ ከብረትና ከተለያዩ ማዕድናት) በተለያየ መጠን፣ ቅርጽና ዓይነት ለመቅረጽ ያገለገላቸው ይመስላቸዋል። (ዘጸ. 25÷9)

መስቀል ይበልጥ እየተሠራ ቀሳውሰት እንዲይዙት ምእመናን እንዲሳለሙት፣ በአንጻረ ቤተ ክርስቲያን በርቀት ተተክሎ እንዲሰግዱለት፣ የድንጋይ ስጦታ እንዲያበረክቱለትና የመሳሰለው የተለየ ክብር ሁሉ እንዲደረግለት የታወጀው በዘርዐ ያዕቆብ ዘመን ነው።

"ወካዕበ ናስተበቁዎ ለዕፀ ቅዱስ መስቀል ጽኑዐ ሥልጣን ወኃይል" "ጽኑ የሆነ ኃይልና ሥልጣን ያለውን ቅዱስ የዕንጨት መስቀልን ዳግመኛ እነለምነዋለን" ተብሎ በቤተ ክርስቲያናችን ወደ መስቀል መጸለይ የተጀመረው፣ እንደገናም "ለእሉ ክልኤቱ ፍጡራን ስብሐተ ፈጣሪ ይደልዎሙ እስመ ተዐረዩ በክብሮሙ" "ለእነኚህ ለሁለቱ ፍጡራን (ለማርያምና ለመስቀል) የፈጣሪ ክብር ይገባቸዋል። በክብራቸው ከፈጣሪ ጋር ተካክለዋልና" ተብሎ ቅ/ማርያምና የዕንጨት መስቀል እንደፈጣሪ እንዲመለከቱ የታወጀው በዚሁ ለማይረባ አእምሮ ተላልፎ በተሰጠው በዘርዐ ያዕቆብ ዘመን ነው።

ምናልባት እነአልሰሜ "ቤተ ክርስቲያን መስቀልን ታከብረዋለች እንጂ ከፈጣሪ ጋር አስተካክላ አታመልከውም" ብለው ይሉ ይሆናል። ከላይ የተጠቀሰውን ድርሰት ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ይኸው አስካሁን ድረስ መሻሻል ሳይደረግበት ቤተ ክርስቲያናችን እየተጠቀመችበትና ወደ መስቀል እየጸለየችበት ይገኛል። ታዲያ ይህ መስቀልንም እያመለከች ነው አያለችትምን? (መስተበቁዕ ዘመስቀል)

የቀረልን ዘር

"የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ዘር ባያስቀርልን ኖሮ እንደ ሰዶም በሆንን ገሞራንም በመሰልነ ነበር" (ኢሳ. 1÷9)

ለቅድስት ድንግል ማርያም ተሰጥተው ከተተረጎሙት የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች መካከል ይህም ተጠቃሽ ነው።

በኢየሩሳሌም የሚኖሩ የይሁዳ ሰዎች በእግዚአብሔር ላይ በማመፅ በኃጢአት ላይ ኃጢአትን እየጨመሩ እግዚአብሔርን ስላሳዘኑት ለከፋ ችግር እንደሚጋለጡ፥ አገራቸውም በጠላቶቻቸው ተቃጥላ እንደምትፈራርስ፥ ባዕዳን ሰዎችም እንደሚጠቀሙባት፥ ሕዝቡም ለምርኮና ለብዝበዛ እንደሚሰጥ ነቢዩ ኢሳይያስ በግልጽ ተናግሯል። (ኢሳ. 1÷2-8፤ 2ኛ. 20÷17-18)

(ቁ. 9) ላይ የተነገረው ትንቢት ለጊዜው ከባቢሎን ምርኮ ስለሚተርፉት ቅሬታዎች ሲሆን (ነሀ. 1÷3) ፍጻሜው ደግሞ ክርስቶስ ወደ ወገኖቹ መጥቶ ወገኖቹ ሊቀበሉት ባለመቻላቸው ምክንያት መዳንን ለመውረስ ባይታደሉም በኋለኛው ዘመን የአሕዛብ ሙላት ሲፈጸም የእስራኤል ቅሬታዎች በክርስቶስ አምነው እንደሚድኑ ያሳያል። (ኢሳ. 10÷22-23፤ ሮሜ 11÷25-27)

ይበልጥ ደግሞ ቅ/ጳውሎስ በሮሜ 9÷29 ላይ የኢሳ. 1÷9ን ቃል ጠቅሶ በመናገሩ ትንቢቱ ከመጀመሪያው ጀምሮ የተነገረበትን ዓላማ በትክክል አስቀምጧልና ከዚህ ያለፈ ሌላ ትርጉም ሊሰጠው አይችልም።

ትንቢቱን ያለመልእክቱ ለድንግል ማርያም የሰጡት ክፍሎች "ዘር ባያስቀርልን ኖሮ" የሚለውን "አንቺን ባያስቀርልን ኖሮ" በሚለው ተክተው በድርሰታቸው ውስጥ እናነባለን። "ከመ ሰዶም እም ኮነ ወከመ ገሞራ እመሰልነ እግዚአብሔር ኪያኪ እመ ኢያትረፈ ለነ" "እግዚአብሔር አንቺን ባያስቀርልን ኖሮ እንደ ሰዶም በሆንን፥ ገሞራንም በመሰልነ ነበር።" (ማሕሌተ ጽጌ)

በአተራጓጎማቸው ብንሄድ እንኳ የቀረልን ዘር ብለን ልንጠራው የሚገባ ከእርሷ የተወለደውን ክርስቶስን መሆን ይኖርበታል። እሱ ገና

ከመጀመሪያው "የእባቡን ራስ ይቀጠቅጣል።" ተብሎ ተስፋ የተጣለበት የሌቲቱ ዘር ነው። (ዘፍ. 3÷15)

እግዚአብሔር ዓለምን ለማዳን ልጁን ኢየሱስ ክርስቶስን ልኮ ከድንግል ማርያም እንዲወለድ ሲያደርግ እርሷን ለዚህ ታላቅ እድል መርጦ አንጽቶ ቀድሶ አክብሯታል። ይህን ሁኔታ የምንገልጸው ግን በኢ.ሳ. 1÷9 ሳይሆን በሉቃ. 1÷28 ነው። ኢ.ሳ. 1÷9ን ለእርሷ የሰጡበት ምክንያት እርሷን ከሰው ዘር የተለዩች ፍጥረት አድርገው ለመመልከትና ጌታ ለእርሷ ካሣ እንዳልከፈለላት ወይም እንዳልሞተላት ለመግለጽ መሆኑ ይታወቃል።

ለዚህ ግን የሌላውን ምስክርነት ሳንጠቅስ በፊት ራሷ የተናገረችውን ነው የምናስቀድመው፤ "መድኃኒቱ" ብላ ለምን ጠራችው? ጌታ ለእርሷም ጭምር እንደሞተላትና ካሣ እንደከፈለላት ለማመልከት አይደለምን? (ሉቃ. 1÷47)

ቅ/ያሬድ ይህን ሲያስረዳ፡- "... እስመ በእንቲአሃ ወበእንተ አዝማዲሃ ተሰቀልኩ ዲበ ዕፅ ከመ አድኅኖሙ አዳምሃ ÷ አቤልሃ ÷ አብርሃምሃ ÷ ይስሐቅሃ ወያዕቆብሃ ÷ ወባዕዳነ ነቢያተ እለ ከማሆሙ ዐቀቡ ሕግየ ከመ በላዕሌሆሙ እሰባሕ እስከ ለዓለመ ዓለም"

ትርጓሜ፡- "ስለእርሷና (ስለማርያም) ስለወገኖቿ በዕንጨት ላይ ተሰቀልኩ፤ አዳምን ÷ አቤልን ÷ አብርሃምን ÷ ይስሐቅን ÷ ያዕቆብን ሌሎችን ነቢያትንና እንደነርሱ ያሉትን ሕጌን የጠበቁትን አድናቸው ዘንድ ÷ በእነርሱም እስከ ዘላለም ድረስ እመሰገን ዘንድ።" (የኅዳር ጽዮን ቅንዋት)

"የኢትዮጵያ ኦ/ተ/ቤ/ክ መሠረተ ሃይማኖትና የካህናት ተልእኮ" በተሰኘው መጽሐፍ ገጽ 29 ላይ የሚከተለው ተጽፎአል፡- "አንዳንዶች እመቤታችን አድፎ የነበረው የአዳም ጠባይ ወይም ጥንተ አብሶ እንደሌለባት ያስተምራሉ። ነገር ግን ይህ ትምህርት በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያናችን ተቀባይነት የለውም። ምክንያቱም እመቤታችን ከኢያቄምና ከሐና በሩካቤ ዘበሕግ የተገኘች ናት እንጂ ከሰማይ የወረደች የመላእክት ወገን አይደለችምና፤ ካሣ የማያስፈልጋትም ሳትሆን ክርስቶስ በደሙ ከዋጃቸው ካሣም ከተከፈለላቸው ወገን ናት።"

የጽዮን ማንነት

"የአስጨናቂዎችሽም ልጆች አንገታቸውን ደፍተው ወዳንቺ ይመጣሉ። የናቁሽም ሁሉ ወደ እግርሽ ጫማ ይሰግዳሉ የእግዚአብሔርም ከተማ የአስራኤል ቅዱስ የሆንሽ ጽዮን ይሉሻል።" (ኢሳ. 60÷14)

በመጽሐፍ ቅዱስ ስለጽዮን በስፋት የተጻፈውንና ሌላውንም በሴት አንቀጽ የተነገረውን ሁሉ ለማርያም ሰጥቶ መተርጎም በቤተ ክርስቲያናችን የተለመደ ነገር ሆኖ ከመጣ ዘመናት ተቆጥረዋል። እነዚህ ሁሉ በትክክል ለእርሷ የተነገሩ ትንቢቶች ቢሆኑ ኖሮ ሌላው ቀርቶ አንዱ እንኳ በዐዲስ ካዳን መጻሕፍት ውስጥ ተፈጻሚ ሆኖ እናየው ነበር። ለምሳሌ በድንግልና ፀንሳ በድንግልና አማኑኤልን እንደምትወልድ በነቢዩ በኢሳይያስ የተነገረው ትንቢት በዐዲስ ኪዳን ተፈጽሞ እንዳየነው ማለት ነው። (ኢሳ. 7÷14፤ ማቴ. 1÷22-23) ስለ ጽዮንና ሌሎቹም በሴት አንቀጽ የተጻፉት ትንቢቶች ግን አንድስ እንኳ ስለእርሷ የተነገረ ነው ተብሎ በዐዲስ ኪዳን የተገለጸበት ስፍራ የለም።

ስለ ጽዮን ከተነገረው መካከል ይስማማል ያሉትንና ባማሩ ቃላት የተቀመጡትን ብቻ በተለመደ ስልታቸው ከመሀል ነጥሉ በማውጣት ስለማርያም የተነገረ ነው ይላሉ እንጂ የመልእክቱን አሳብ ከመጀመሪያው ጀምረው እያስተዋሉ ቢያነቡ ኖሮ ለእርሷ ከመለጠፍ ይታቀቡ ነበር።

ኢሳ. 60÷14 ላይ በተጻፈው የማለሉት ከላይ ከፍ ብለው ቁ. 10ን ቢያስተውሉ "በቁጣዬ ቀስፌ በፍቅሬ ምሬሻለሁና" ይላል። ታዲያ ይህ ለድንግል ማርያም ይስማማልን? ቁ. 10 ላይ እንዲህ የተባለችው ቁ. 14 ላይ "የአስጨናቂዎችሽም ልጆሽ አንገታቸውን ደፍተው ወዳንቺ ይመጣሉ። የናቁሽም ሁሉ ወደ እግርሽ ጫማ ይሰግዳሉ። የእግዚአብሔርም ከተማ የአስራኤል ቅዱስ የሆንሽ ጽዮን ይሉሻል።" እንደተባለላት መዘንጋት የለብንም።

"ጽዮን ግን እግዚአብሔር ትቶኛል ጌታም ረስቶኛል አለች" (ኢሳ. 49 ÷16) ይህም ቃል ከድንግል ማርያም ጋር አብሮ አይሄድም መልአኩ የተናገረላትን ቃልም ይቃረናል "ጌታ ካንቺ ጋር ነው" (ሉቃ. 1 ÷28)

በውብ ቃላት የሚደለሉት መተርጉማን ግን ይህን ዘልለው (ኢሳ. 49 ÷ 16) ቁ. 22-23 ላይ የተጻፈውን ለእርሷ ይጠቅሳሉ። መቼም አንዱን ጥሎ አንዱን አንጠልጥሎ እውነተኛ መሆን አይቻልም።

ሌሎችም በመጽሐፍ ቅዱስ ስለጽዮን የተነገሩ ነገር ግን ድንግል ማርያምን የማይወክሉ አሉ። ሁሉንም በየክፍሉ መመልከት ነው፤ ጥቂቶቹ (ኢሳ. 54 ÷ 4፤ 51 ÷ 21፤ 57 ÷ 21) ናቸው። በተለይም ኢሳ. 57 ÷ 11ን ብንመለከት "ሐሰትን የተናገርሽው እኔንም ያሳስብሽው በልብሽም ነገሩን ያላኖርሽው ማንን ሰግተሽ ነው? ማንንንስ ፈርተሽ ነው? እኔ ብዙ ጊዜ ዝም አልሁ። አንቺም አልፈራሽም።" ይላል። ይህ በዐዲስ ኪዳን ተገልጦ የታየውን የቅድስት ማርያምን የአስተዋይነት ባሕርይ ይሸራል። እርሷ ከሐሰት የራቀች፣ ጌታን ሁልጊዜ የምታስብና የምታከብር፣ ነገሮችን ሁሉ አስተውላ በልቧ የምትጠብቅ ናት (ሉቃ. 1 ÷ 28፤ 47፤ 2 ÷ 19)

ለመሆኑ ጽዮን ማናት? የሰዎቹን ትተን ወደ መጽሐፍ ቅዱስ አሳብ ስንመጣ ስለጽዮን ሰፋና ጠለቅ ያለ ግልጽና ምስጢራዊ ትርጉም እናገኛለን።

ጽዮን የኢየሩሳሌም ከተማ ከተሠራባቸው ተራራዎች አንዱ ሲሆን የቃሉ ትርጉም ደግሞ አምባ (ምሽግ) ማለት ነው።

የጽዮን ተራራ በስተሰሜን አቅጣጫ ይገኛል። (መዝ. 47 ÷ 2) ጽዮን በመጀመሪያ የተመሸገችው በኢያቡሳውያን ነበረ። እስከ ዳዊት ዘመነ መንግሥት በኢያቡሳውያን ሥር የነበረችውን የኢየሩሳሌምን ከተማና አምባይቱን የጽዮን ተራራ እነርሱን ድል አድርጎ ዳዊት ከተማዋን ሙሉ በሙሉ ተቆጣጠረ። ጽዮንንም ያዘ። (2ኛው. 5 ÷ 6-10፤ 1ዜና. 11 ÷ 4-7)

ዳዊት በአምባይቱ በጽዮን ላይ ድንኳን አስተክሎ የቃል ኪዳንን ታቦት የጌት ሰው ከሚሆን ከአቢዳራ ቤት አስመጥቷል። (2ኛው. 6 ÷ 12-15፤ 1ዜና. 15 ÷ 25-29፤ 16 ÷ 1) በኋላ ጊዜ ዳዊት ከኢያቡሳዊው ኦርና ላይ የገዛውና ለእግዚአብሔር መሠዊያ የሠራበት አውድማ የጽዮን ክፍል እንደሆነ ግልጽ ነው። ጽዮን ደብረ ጽዮን የተባለችው ቀድሞ ሞሪያ፣ ኢያቡስ፣ የኢያቡሳዊው የኦርና አውድማ የነበረችውና

ሰሎሞን ቤተመቅደስ የሠራባት ስፍራም ናት። (መዝ. 132÷13-14፤ 77÷68፤ ኣሳ. 4÷5፤ 2ዜና. 3÷1)

ሞሪያ አብርሃም ልጁ ይስሐቅን ለመሥዋዕት ያቀረበበትና የእርሱን ምትክ በግ የሠዋበት ስፍራ እንደነበር ማስተዋል ያሻል። (ዘፍ. 22÷2-10)

የጽዮን ትርጉም በዚህ ሳይወሰን መላውን ኢየሩሳሌም ወክሏል። (2ነገ. 18÷35፤ 19÷21፤ መዝ. 68÷35፤ 146÷12)

ከዚያም ትርጉሙ እየሰፋ ሄዶ መላውን የእስራኤል ሕዝብ ምድራቸውን ባህላቸውን፥ መንግሥታቸውን፥ ሃይማኖታቸውን የሚያመለክት ቃል ወደ መሆን አድጓል። ጽዮናውያን ተብሎ የእስራኤልን ሕዝብና መንግሥት ወደማመልከት ደረሰ ማለት ነው። (መዝ. 125÷1፤ 137÷1-4፤ ኣሳ. 49÷10፤ 52÷1)

ይህ የእስካሁኑ የምድራዊቷ ጽዮን ግልጽ ትርጉም ሲሆን ምስጢራዊ አተረጓጎሙ ደግሞ መንፈሳዊት (ሰማያዊት) ጽዮንንና ቤተ ክርስቲያንን ያመለክታል። ሰማያዊቱ ጽዮን በእግዚአብሔር የተሰፋ ቃል መሠረት በክርስቶስ ያመኑ ምእመናን ሁሉ አሁን በእምነት የገቡባትንና ወደፊትም በጌታ ዳግም ምጽአት የሚወርሱአትን መንግሥተ ሰማያትን ታመለክታለች። (ገላ. 4÷26፤ ዕብ. 12÷22፤ ራእ. 3÷12፤ 21÷2፤ 10)

ጽዮን በብሉይ ኪዳን መላውን ቤተ እስራኤል ወይም ከቤተ እስራኤል የተመረጠውን መንፈሳዊ ጉባኤ ወክላ እንደምትነገር ሁሉ በዐዲስ ኪዳንም ቤተ ክርስቲያንን ትወክላለች። በተነገረው ጥቅስ ጊዜያዊ ትርጉም ቤተ እስራኤልን ስትገልጽ ፍጻሜዋ ደግሞ ቤተ ክርስቲያንን ይሆናል። (ኣሳ. 52፤ 54) ለዚህም እነኚህ ሁለት ምዕራፎች በውስጣቸው በዐዲስ ኪዳን ተሰፋ የተሞሉ ናቸውና ሊጠቀሱ ይችላሉ።

እንግዲህ የጽዮን ትርጉም ይህን ሲመስል ከዚህ ውጪ በተናጠል ለማርያም ተሰጥቶ ሊተረጎም አይችልም። ለዎች ይመስልልናል ብለው ከሚጠቅሷቸው "ሰው እናታችን ጽዮን ይላል። በውስጧም ሰው ተወለደ" የሚለው ይገኝበታል። በአንድምታቸው መሠረት ጽዮን→ድንግል ማርያም፥ እናታችን ጽዮን ብሎ የሚጠራው ሰው→ምእመን፥ በውስጧ ተወለደ የተባለው ሰው→ኢየሱስ ክርስቶስ

ነው ይላሉ። እዚሁ ላይ ብቻ ለቆመ ሰው ነገሩ እውነት ይመስላል። በጽዮን ውስጥ ተወለደ የተባለው ሰው ግን አንድ ብቻ ሳይሆን ብዙዎች ናቸው። ቁ. 6 ና 7ን ስንመለከት ብዙ አለቆች እንደተወለዱ ይናገራልና ለዚህ ደግሞ ምን ትርጉም ይሰጠው ይሆን? ነው ወይስ ሌላ ችግር እንዳያመጣ ተድበስብሶ ይታለፋል?

ቃሉ በጽዮን ከተማ ውስጥ ስለመወለድ እንጂ ጽዮን ከተባለች ሴት መወለድን አያሳይም፤ እንዲያማ ቢሆን "በውስጧም ሰው ተወለደ" በማለት ፈንታ "ከእርሷ ሰው ተወለደ" መባል በተገባው ነበር። ስለዚህ የቃሉ አመልካችነት በምድራዊቷ ጽዮን ከተማ ውስጥ ዜጎቿ መወለዳቸው ሲሆን ከቁ. 3-4 ባለው ክፍል እንደተገለጸው በሰማያዊቷ ጽዮን ውስጥ በዳግም ልደት እስራኤላውያን ብቻ ሳይሆኑ ረዓባውያን፣ ባቢሎናውያን፣ ፍልስጥኤማውያን፣ ጢሮሳውያን፣ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ታሰበው በውስጧ እንደሚወለዱ ጭምር ነው። ሰማያዊቷን ጽዮንንም እናታችን ብለው ይጠራሉ። (ገላ. 4፡26፤ ጮራ መንፈሳዊ መጽሔት ቁ. 12)

በአጠቃላይ መዝ. 86ን አስተውሎ ላነበበው ሰው ስለጽዮን ከተማ እንጂ ስለድንግል ማርያም አይናገርም። እንደዚሁም ሁሉ የኢሳ. 60፡14 ክፍል የሚገልጸው ወደ ባቢሎን የተማረኩት የይሁዳ ሰዎች ከምርኮ በመመለስ የሚጽናኑበት ዘመን እንደሚመጣ፣ የማረካቸውና አስጨንቀው ለሰባ ዓመታት የገዙአቸው አሕዛብ አንገታቸውን ደፍተው እስራኤላውያንን ወደ ማክበር እንደሚመለሱ፣ ጽዮንም ተመልሳ እንደምትታነጽ የሚገልጽ ነው። (ከቁ. 10 ጀምሮ ተመልከት)

እግዚአብሔር "እጄን ወደ አሕዛብ አነሣለሁ ዓላማዬንም ወደወገኖች አቆማለሁ። ወንዶች ልጆችሽንም በብብታቸው ያመጧቸዋል። ሴቶች ልጆችሽንም በጫንቃቸው ላይ ይሸከሟቸዋል።" (ኢሳ. 49፡22) ብሎ እንደተናገረው ከአሕዛብ ወገን የፋርስ ንጉሥ ቂሮስን አስነሥቶ በወገኖቹ ላይ ያቆመውን ወደ ስፍራቸው የመመለስና እንደገና የመሥራት ዓላማውን ተግባራዊ አድርጓል። (ኢሳ. 44፡28፤ 45፡1-3፤ 13፤ ዕዝ. 1፡1-4፤ 7-8)

ይህን እውነት ወደ ጎን ጥሎ ትንቢቱ ድንግል ማርያምን የሚንቁ እንደሚነሡና በይቅርታ ወደ እርሷ እንደሚመለሱ የተነገረ ትንቢት አስመስሎ ማቅረቡ ተቀባይነት የለውም። በመሠረቱ ደግሞ በክርስቶስ አዳኝነት አምኖ እግዚአብሔርን ዐውቃለሁ የሚል ሁሉ

እንኳን አምላክን በሥጋ የወለደችውን ድንግል ማርያምን ይቅርና በሰው ፊት አናሳ የሆነውን ሰው ይንቅ ዘንድ የእግዚአብሔር ቃል አይፈቅድለትም። (ማቴ. 5÷22፤ 18÷10)

ነገር ግን ለስሕተት ትምህርቶች ሕጋዊነትን ለመስጠት ሲባል ትርጉም እያበላሹ ድንግል ማርያም ያልሆነችውን ሆነች ያልሠራችውን ሠራች ማለት ከእግዚአብሔር ቃል ጋር ስለሚቃረን "ይህ ትክክለኛ አይደለም" ብሎ የተሳሳተውን አተረጓጎም መቃወም እሷን እንደመቃወም ተደርጎ መቆጠር የለበትም።

የመጻተኞችና የጃንደረቦች መታሰቢያ

"እግዚአብሔር ሰንበቴን ስለሚጠብቁ ደስ የሚያስኘኝንም ነገር ስለሚመርጡ ቃል ኪዳንንም ስለሚይዙ ጃንደረቦች እንዲህ ይላልና፡- በቤቴና በቅጥሬ ውስጥ ከወንዶችና ከሴቶች ልጆች ይልቅ የሚበልጥ መታሰቢያና ስም እስጣቸዋለሁ የማይጠፋም የዘላለም ስም እስጣቸዋለሁ" (ኢሳ. 56÷4-5)

ቅዱሳንን በተገቢው መንገድ ለማክበር ነው በሚል ሽፋን ወደ አምልኮ ባዕድ እየተጓዘች የምትገኘውን ቤተ ክርስቲያናችንን ወደ ትክክለኛው አቅጣጫዋ በመመለስ ፈንታ ለተለያዩ የስሕተት ትምህርቶች ይህን የትንቢተ ኢሳይያስ ክፍል እንደማስረጃ በማቅረብ የእስካሁኑ እንኳ እንዳይበቃ ሌላ ረጅም ዕድሜ እየተጨመረላቸው ይገኛል።

ለሞቱ ቅዱሳን በመታሰቢያ ስም ብዙ ብዙ ነገሮች እንደተካሄዱና አሁንም እየተካሄዱ እንዳለ ሁሉም ያውቀዋል። ለዚህ እንግዳ ትምህርት ድጋፍ ይሆን ዘንድ የሚጠቀሰው ኢሳ. 56÷4-5 የተነገረው ስለመጻተኞችና ስለጃንደረቦች መሆኑን በቅድሚያ ማወቁ የአንዱን ለሌላ ከመስጠትና በእውነት ስም ቆሞ ሐሰትን ከመናገር ያድናል።

መጻተኛ ማለት እንደ መጽሐፍ ቅዱስ አገላለጽ አገራ የሚለውን ምድር ትቶ በምድረ እስራኤል የሚኖር፣ እስራኤላዊ ዝርያ የሌለው የሌላ አገር ተወላጅ ሲሆን ጃንደረባ ደግሞ የጾታ መለያ አካሉ የተቆረጠበት ወይም የተጎዳበት እስራኤላዊ ወይም የእስራኤላዊነት መብት የተሰጠው ማለት ነው። ጃንደረባ ሌላም ሁለተኛ ፍቺ እንዳለው ይታወቃል ይኸውም ከፍ ባለ ማዕረግ የሚገኝ ጠባቂ ማለት ነው። (ዘፍ. 39÷1፤ 8፤ አስቴ. 1÷10) በዚህ ክፍል የተጠቀሰው ግን በመጀመሪያው ትርጉም የሚገኘውን ጃንደረባ ነው።

በብሉይ ኪዳን ዘመን ስለነዚህ መጻተኞችና ጃንደረቦች የተደነገጉ ሕገጋት ነበሩ። መጻተኛ የሆነ ሰው ለፋሲካ መታሰቢያ በዓል የሚዘጋጀውን መብል እንዳይበላ ÷ ወደ መቅደስ እንዳይገባ ÷ ንጉሥ ሆኖ እንዳይሾም ÷ በጋብቻ ከእስራኤል ጋር እንዳይቀላቀል ይከለከል ነበር። (ዘጸ. 12÷43፤ 45፤ ሕዝ. 44÷9፤ ዘዳ. 17÷15፤ 34÷12-16)

ጃንደረባ ደግሞ እንደነውረኛ ተቆጥሮ የተቀደሰን ነገር እንዳያቀርብና ወደ እግዚአብሔር ጉባኤም እንዳይገባ ሕጉ ደንግጓል። (ዘሌዋ. 21፥10፤ ዘዳ. 21፥1)

ነገር ግን እግዚአብሔር መጻተኞች ወደ እርሱ ለመጠጋት ቢፈልጉ፥ ለእስራኤል የቃል ኪዳን ምልክት አድርጎ የሰጠውን ሰንበት ቢያከብሩ፥ እግዚአብሔርን ቢወድዱና እርሱን ለማገልገል ራሳቸውን አሳልፈው ቢሰጡት እንዲህ ያሉትን መጻተኞች ሕዝቤ ከሚላቸው ከእስራኤል ወንዶችና ሴቶች ልጆች ለይቶ እንደማያያቻው፥ በጸሎት ቤቱም ደስ እንደሚያሰኛቸውና የሚያቀርቡለትን መሥዋዕት እንደሚቀበላቸው ቃል ሲገባ በቃሉ ውስጥ ይነበባል። (ቁ. 3፤6-7)

በተመሳሳይ ሁኔታ ስለጃንደረቦችም ሰንበቱን ቢጠብቁና ደስ የሚሰኝበትን ነገር ቢመርጡ በቤቱና በቅጥሩ ውስጥ ለሕዝቡ ከሰጠው ስምና መታሰቢያ የሚበልጥ የዘላለም ስም እንደሚሰጣቸው ተናግሯል። (ቁ. 4-5)

በመሆኑም እግዚአብሔር ለብዙ መጻተኞችና ጃንደረቦች በሕዝቡ መካከልና በቤቱ ውስጥ ዘላለማዊ ስምና መታሰቢያ ሲሰጣቸው እንመለከታለን፤ በምሳሌነት ከመጻተኞች ሩትን ከጃንደረቦች ደግሞ ኢትዮጵያዊውን አቤሜሌክን መጥቀስ ይቻላል።

ሩት የገዛ ምድሯን ሞዓብንና ወገኖቿን ሞዓባውያንን ትታ "ወደ ምትሄጅበት እሄዳለሁና፥ በምታድረበትም አድራለሁና፥ እንድተውሽ ፥ ከአንቺም ዘንድ እንድመለስ አታስቸግሪኝ፤ ሕዝብሽ ሕዝቤ፥ አምላክሽም አምላኬ ይሆናል። በምትሞችበትም ስፍራ እሞታለሁ፤ በዚያም እቀበራለሁ፤ ከምት በቀር አንቺንና እኔን አንዳች ቢለየን እግዚአብሔር ይህን ያድርግብኝ፤ እንዲሁም ይጨምርብኝ።" (ሩት 1፥16-17) በማለት አማቷን ኑሯሚንን ተከትላ ወደ እስራኤል አምላክ በመጠጋቷ እሱ ከሕዝቡ ሳይለያት ተቀብሎ በማክበር የንጉሥ ዳዊትን አያት ኢዮቤድን በመውለድ በክርስቶስ የዘር ሐረግ ውስጥ እስከመግባት የሚያደርስ ክብር በመስጠት ስሟና ታሪኳ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንዲሰፍርና ለዘላለም እንድትታሰብ አደረገ። (ሩት 4፥13-22፤ ማቴ. 1፥5)

ጃንደረባው አቤሜሌክም ወደ እስራኤል አምላክና ወደ ሕዝቡ ተጠግቶ በንጉሡ በሴዴቅያስ ቤተ መንግሥት ያገለግል በነበረበት ጊዜ

ለእግዚአብሔር ነቢይ ለኤርምያስ መልካም ነገርን ያደረገ፥ ሕይወቱን ከጥፋት በማዳን የእግዚአብሔርን ሥራ የሠራ የእግዚአብሔር ሰው ነበር። ኢየሩሳሌም በባቢሎናውያን ስትጠፋና ሕዝቡ ተማርኮ ለጉስቁልናና ለታላቅ ጥፋት ሲዳረግ አቤሜሌክ ግን እግዚአብሔር በኤርምያስ በኩል በሰጠው የተስፋ ቃል መሠረት ከጥፋቱ ተሰውሮ ነበር። በወቅቱ የነበሩ ብዙ እስራኤላውያን ዝክረ ስማቸው እንኳ አስታዋሽ አጠቁ ሲደመሰስ የአቤሜሌክ ስም ግን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ትልቅ ስፍራ ተሰጥቶት እየታሰበ ይኖራል። (ኤር. 38፥7-13፤ 39፥15-18)

ለመጽተኞቹ ሩትና ለጃንደረባው አቤሜሌክ መታሰቢያና ለዘላለም የማይጠፋ ስም የሰጠው ራሱ እግዚአብሔር ብቻ ነው። ይህን ራሱ ከሚያደርግ በቀር "ፈቃዴን ለሚፈጽሙ መጽተኞችና ጃንደረቦች ለመታሰቢያቸው እንዲሆን ይህንና ያንን በስማቸው አደርጉላቸው" በማለት ማንንም አላዘዘም።

ደግሞም በመጽተኞችና በጃንደረቦች ላይ ተደርጎ የነበረው ሕግ የሚሠራው በዚያው በብሉይ ኪዳን ዘመን ብቻ እንጂ በዐዲስ ኪዳን እንዳልሆነ ግልጽ ሊሆንልን ይገባል። እግዚአብሔር "ቤቴ ለአሕዛብ ሁሉ የጸሎት ቤት ይባላል" (ኢሳ. 56፥7) ባለው መሠረት ምንም ዓይነት የዘር፥ የቀለምና የአካል ልዩነት ሳይደረግ አይሁዳዊውንና አረማዊውን በሙሉ የክርስቶስ አካል በሆነችው አንዲት ቤተ ክርስቲያን በማጠቃለል በፊት የነበረውን ልዩነት ጨርሶ ደምስሷል። (ኤፌ. 2፥11-22፤ 3፥1-6፤ ገላ. 3፥28)

ቃሉን በትክክል አንብበው ሳያጤኑ ለመናገር የሚችሉትና የእግዚአብሔርን ቃል በትክክለኛው መንገድ ሳይሆን ለግል አመለካከታቸው ደጋፊ እንዲሆን የሚጠቅሱት ወገኖች ይህ የኢሳ. 56 ክፍል ለቅዱሳን ሁሉና በስማቸው የተለያዩ መታሰቢያዎችን እንድናደርግላቸው የሚናገር ነው ሲሉ ጥቂት እንኳን ቅር አይላቸውም።

ቃሉ የሚናገርላቸውን ክፍሎች ይዘን በእነርሱ አተረጓጎም እንሂድ ቢባል እንኳ ከቃሉ አንጻር እስራኤላዊ ዝርያ ያላቸው ቅዱሳን ለምሳሌ፡- ድንግል ማርያም፥ ቅ/ጳውሎስና ቅ/ጴጥሮስ በዚህ ውስጥ ተሳታፊነት አይኖራቸውም። እነርሱ መጽተኞች ወይም ጃንደረቦች

አይደሉምና። ታዲያ ለእነርሱ ሁሉ እንደተነገረ አድርገው በጅምላው ለምን ይጠቅሳሉ?

እግዚአብሔር ያዘዘው ስንት ነገር እያለ እሱ ሥሩ ያላለውንና ራሱ የሚሠራውን እኛ ካልሠራን በሚል አጉል ታዛዥ መስሎ መቅረቡ ራስን ማታለል ነውና በሐሰትና በማስመሰል የእግዚአብሔርን ቃል ተገን አድርጎ ተገቢ ያልሆነ ሥራን ለመሥራት ራስን አሳልፎ ከመስጠት ለአፍታም ቢሆን ቆም ማለትና እግዚአብሔር የሚለውን ሰምቶ መታዘዝ በጌታ ፊት ትክክለኛ ነገር ነው። (ጮራ መንፈሳዊ መጽሐት ቁ. 16)

የቀደመችው መንገድ

"እግዚአብሔር እንዲህ ይላል ፡- በመንገድ ላይ ቁመ፤ ተመልከቱም። የቀደመችውን መንገድ ጠይቁ፤ መልካሚቱ መንገድ ወዴት እንደሆነች እወቁ፤ በእርሷም ላይ ሂዳ፤ ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ፤ እነርሱ ግን አንሄድባትም አሉ።" (ኤር. 6÷16)

ይህን ጥቅስ ራስ ወዳዶችና ሌላውን ከራሳቸው አሳንለው የመመልከት ስሜት ያላቸው ብልጣ ብልጦች ስለአርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እንደተነገረ ትንቢት አድርገው ይጠቅሳሉ።

መንገድ የሚለው ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ የተለያዩ ነገሮች ተገልጸውበታል መንገድ ሰው ወደሚፈልገው ስፍራ ለመድረስ የሚሄድበት (የሚጓዝበት) ነው። ስለዚህ ሰውም ወደ እግዚአብሔር ለመድረስ ከፈለገ ወደ እርሱ ሊያደርሰው በሚችል መንገድ ብቻ መጓዝ አለበት።

የመንገድ መንፈሳዊ ትርጉም የተለያየ ሲሆን በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት መኖርን ያመለክታል. (ዘጸ. 32÷ 8፤ ዘዳ. 5÷33)

ወደ ሕይወት የሚያደርስ የእግዚአብሔር መንገድ እንዳለ ሁሉ ወደ ጥፋት የሚወስድ የክፉዎች መንገድ ደግሞ አለ። (መዝ. 1÷1-6፤ ምሳ. 14÷12፤ 16÷25፤ ማቴ. 7÷13-14)

ሌሎች የሕይወት መንገድን ስያሜ የወሰዱትን ሁሉ ሊወክል የሚችል ትክክለኛ መንገድ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። (ዮሐ. 14÷6)

የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያንም (የክርስትና ሃይማኖት) መንገድ ተብላ ተጠርታለች። (ዮሐዋ. ሥራ 9÷ 2፤ 19÷ 9፤ 23፤ 22÷ 4)

በኤር. 6÷ 16 መሠረት ሳይሆን በዚህ በመጨረሻው ስያሜ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ስለሆነች መንገድ ልትባል ትችላለች።

ቤተ ክርስቲያኒቱ ካሳለፈችው የረጅም ዘመናት ጉዞ አንጻር ይዛው የነበረው እውነተኛ ትምህርት ተቀብሮ ከጊዜ በኋላ በተፈጠሩ ብዙ የስሕተት ትምህርቶች ብትጠላለፍም ቤተ ክርስቲያን ሊያሰኝአት የሚችሉትን ነገሮች እየተንገታገተችም ቢሆን ይዛለች። ከሚጠቀሱላት ውስጥ፡-

- እግዚአብሔር ሦስትነት ያለው አንድ አምላክ መሆኑን ታምናለች።
- ቃልና ሥጋ የተዋሐዱበትን መንገድ ለማብራራት የተደከመበትና ዋናው የመዳን ምስጢር ያልተተከረበት ቢሆንም የኢየሱስ ክርስቶስን ሰው መሆንና አዳኝነቱን (የሌሎችንም አዳኝነት ደምራበት) ታምናለች፤ ታስተምራለች።
- የጥምቀትና የቅርባን ሥርዓት አላት።
- የአተረጎም ችግር ቢኖርም መጽሐፍ ቅዱስን ሌሎች መጻሕፍትን ጨማምራበት ትቀበላለች።

በሌሎች አብያተ ክርስቲያናት አንዳንድ አባላት ዘንድ ግን ጎልቶ ከሚታየው ስሕተቷ አንጻር "ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ነች" ከማለት ይልቅ የአይሁድ ምክራብ ወይም ከክርስትና ውጪ የሆነች ሌላ ሃይማኖታዊ ድርጅት ትመስላቸዋለች፤ ተብላለችም። ይህ ግን ትክክል አይደለም።

መድኃኒ ዓለም ክርስቶስ በውሃ መታጠብና ከቃሉ ጋር አንጽቶ እንዲቀድሳት ስለእርሷ ራሱን አሳልፎ በመስጠት እድፈት ወይም የፊት መጨማደድ ወይም እንዲህ ያለ ነገር ሳይሆንባት ቅድስትና ያለነውር ትሆን ዘንድ ክብርት የሆነችውን አንዲት ቤተ ክርስቲያንን ለራሱ እንዲያቀርብ ቢፈልግም (ኤፌ. 5፡26-27) ቤተ ክርስቲያን ግን ባለፈችባቸው መንፈሳዊ ጉዞዎቹ ውስጥ ጌታ እንደሚፈልገው ብቻ ሆኖ ከዚህ ደርሳለች ለማለት አይቻልም። በቅድስናና በተጋድሎ ውስጥ እንዳለፈች ሁሉ በብዙ ችግሮችና በርኩሶቶች ውስጥም አልፋለች። በዚህ ጊዜ ጌታ መልእክተኞቹን በመላክ ስሕተቶቿን አስተካክላ እንድትቀደስ ለቤተ ክርስቲያን ይናገራል። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተገለጹት የእንዲቷ ቤተ ክርስቲያን አባላት የሆኑት አንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት ለዚህ በቂ ማስረጃ ይሆኑናል።

የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ከነበሩባት ችግሮችና ርኩሶቶች መካከል ክርክር፥ መለያየት፥ ሙግትና በአሕዛብ ዘንድ እንኳ ያልተደረገ ዝሙት በዋናነት ይጠቀሳሉ። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያኒቱን ያቋቋመው ሐዋርያው ቅ/ጳውሎስ መልእክት በመጻፍ ራሷን እንድታስተካክልና በንስሐ እንድትታደስ አድርጓል። (1ቆሮ. 1፥ 11፤ 1፥ 17፤ 6፥ 1፤ 5፥ 1፤ 2ቆሮ. 7፥ 5-16)

የገላትያ አብያተ ክርስቲያናትም እንዲሁ ከወንጌልና ከእግዚአብሔር ጸጋ ፈቀቅ ብለው ወደ ኦሪቱ ሥርዓት በመመለስ ታላቅ ስሕተት ውስጥ ገብተው ነበር። (ገላ. 1፥ 6-9) በክርስቶስ ካመኑ በኋላ ወደ ኦሪት ሥርዓት የተመለሱትን እንደገና ወደ ክርስቶስ መልሶ ለማምጣት የማማጥን ያህል አስቸጋሪነት ያለው መሆኑን ሐዋርያው ሳይጠቅስ አላለፈም። (ገላ. 4፥ 19) ዛሬም በቤተ ክርስቲያናችን ያለው ከፊል ኦሪታዊ ሥርዓት የተሰቀለው ክርስቶስ በምእመናን ልብ እንዳይሣል ዕንቅፋት የሆነ ግዙፍ ተራራ ነው። በአንድ ወገን የገላትያ አብያተ ክርስቲያናትና የኛዋ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ተመሳሳይ ገጽታ አላቸው።

በሌላም በኩል በራእየ ዮሐንስ ለተገለጹት ሰባቱ የእስያ አብያተ ክርስቲያናት የተላለፈው መልእክት የዚያን ዘመን የቤተ ክርስቲያን ደካማና ብርቱ ጎን ያሳያል። ከሰባቱ መካከል ሁለቱ ብቻ ነቀፌታ አልተሰነዘረባቸውም። የተቀሩት አምስቱ ግን የተለያየ አስጸያፊና አስነዋሪ ኃጢአት የተፈጸመባቸው ናቸው። (ራእ. 2፥ 1-3፤ 22)

ለምሳሌ የኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን ታላቁን ነገር ፍቅርን የጣለች ቤተ ክርስቲያን ነበረች። (ራእ. 2፥ 4) የጴርጋሞን ቤተ ክርስቲያን ደግሞ ሰይጣን ዙፋኑን የዘረጋባት፥ አምልኮተጣዎት የተደባለቀባት ሴስኝነት የተሰፋፋባት ነበረች። (ራእ. 2፥ 13-15) የትያጥሮን ቤተ ክርስቲያን እንዲሁ ሌሎች ተመሳሳይ ችግሮች ነበሩባት። (ራእ. 2፥ 20)

የሚያስደንቀው ግን በፍቅር ጌታ ዘንድ እንዲህ ያለ ርኩሶትን የተሞሉት አብያተ ክርስቲያናት ካልተነቀፉቱ አብያተ ክርስቲያናት ጋር በእኩል ዐይን የታዩበት ሁኔታ አለ። ሰባቱም ልዩነት ሳይደረግባቸው ጌታ በመካከላቸው የሚመላለስባቸው የወርቅ መቅረዞች ሲሰኙ መላእክቶቻቸውም (መሪዎቻቸውም) በጌታ ቀኝ እጅ የተያዙ ሰባቱ ከዋክብት ተሰኝተዋል። (ራእ. 1፥ 20) ይሁን እንጂ አምስቱ ንስሐ

መግባት ይጠበቅባቸዋል። አሊያ ግን የጌታ ፍርድ ወደ እያንዳንዳቸው ይመጣባቸዋል። (ራእ. 2፥ 5፤ 16፤ 3፥ 19)

ዛሬም ቤተ ክርስቲያንን ቤተ ክርስቲያን ሊያስፈት የሚችሉትን ነገሮች ያሟሉና ልዩ ልዩ ስሕተቶች ያሉባቸው አብያተ ክርስቲያናት ሞልተዋል። ሆኖም በመሠረታዊ እውነቶቻቸው ላይ ስሕተቶች ስላሉባቸው ብቻ ቤተ ክርስቲያን መባላቸው አይቀርም፤ ንስሐ ገብተው ካልተስተካከሉ ግን ከፍርድ በታች ይሆናሉ።

ኦርቶዶክስም ቤተ ክርስቲያን ሊያስችሉት የሚችሉትን መሠረታዊ እውነቶች ይዛ በመገኘቷ ቤተ ክርስቲያን መባሏ ባይቀርም ካሁን በፊት እንዳየነው የምትነቀፍባቸው ብዙ ስሕተቶች አሉባት። ስሕተቶቿን አስተካክላ ወደ ትክክለኛነቷ እንዳትመለስ ግን ከራሷም ከውጪም ብዙ ችግሮች አሉባት።

የራሷ ችግር በቃለ እግዚአብሔር ወልዳ ያሳደገቻቸው ልጆቿ በመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት ላይ ቆመው የተቀበረ እውነቷን ይዘው የምትነቀፍባቸውን ስሕተቶቿን ሊያስተካክሉላት ሲነሡ ሌላ ስም እየለጠፈችባቸው በማሳደድ ብዙ ግፍ ትፈጽምባቸዋለች። እንደያኔዋ ኢየሩሳሌም ለሰላሚ የሚሆነውን አላወቀችም፤ ከዐይኖቿም ተሰውሮአል። (ሱቃ. 19፥ 12)

ከውጪ ያለባት ችግር ደግሞ ከስሕተቷ ሌላ በእምነት ላይ ምንም ችግር የማያመጣውን ባህሏንና ሥርዓቷን መውረርና የወንጌልን እውነት የተረዱ ምእመናንንና አገልጋዮቿን ማፍለስ ጥቂቶቹ ናቸው።

በውስጥ ያሉና ይህን ማንነቷን በዚህ መልክ ያልተረዱ ሰዎች ስሕተቷን ሁሉ እንደትክክለኛ ነገር በመቁጠርና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ድጋፍ እንዲኖረው የእግዚአብሔርን ቃል ያለቦታው በመጥቀስ ከኦርቶዶክስ ተዋሕዶ በስተቀር ሌሎቹ አብያተ ክርስቲያናት በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት እንደሌላቸው አድርገው ያስባሉ። ኦርቶዶክስን በፊት አስቀድመው ሌሎቹን ጎላ ለማስቀረት ሲሉ ኤር. 6፥ 16ን እየጠቀሱ፡- "የቀደመችውና እግዚአብሔር ሂዳባት ያላት መንገድ ኦርቶዶክስ ብቻ ናት" ይላሉ። እውን በእግዚአብሔር የምትታወቅ ኦርቶዶክስ ብቻ ናትን? ይህ ቤተ ክርስቲያን ከሕንፃ ያለፈ ትርጉም እንዳላት ከማያስቡ ጠባቦች የመነጨ አመለካከት ነው።

እንደ ኦርቶዶክስ ሁሉ ሌሎቹም አብያተ ክርስቲያናት "ኦርቶዶክስን ትክክል አይደለችም፤ በእግዚአብሔርም አትታወቅም፤ በእግዚአብሔር የምንታወቅ እኛ ብቻ ነን።" ቢሉ በጣም ስሕተተኞች ናቸው። የትም እንሁን የት እግዚአብሔር እኛን የሚያውቀን በድርጅታችን ስም ሳይሆን በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ ስም አምነን በክርስቶስ ደም ታትመን እንደ ቃሉ በመኖራችን ነው።

ሁሉም የእኔ ከሚለው ዶክትሪንና ሥርዓት ባሻገር አንድ ሊያደርገው የሚችል እውነት ከላይ የተገለጸው ነው። ይህን የሚያምኑ ሁሉ ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት አላቸው። እርስ በርሳቸውም ኅብረት ሊኖራቸው ይገባል። (1ዮሐ. 1፡2-4) የእግዚአብሔርን ሦስትነት ጠቅልለው አንድነቱን ከፋፍለው የሚያበላልጡ፥ የኢየሱስ ክርስቶስን አምላክነትና ሰውነት የሚክዱ፥ መንፈስ ቅዱስን ሕፁፅ የሚሉ ግን ከእግዚአብሔርም ሆነ ከክርስቲያኖች ጋር ኅብረት የላቸውም። (1ዮሐ. 2፡18-25)

ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ያመኑ ሰዎች ስብስብ ናት። ይህን ማንነቷን ሲገልጽ ሊቁ ሳዊርስ፡- "ወበስብከቶሙ ለሐዋርያት ይከውኑ ኩሉሙ አብያተ ክርስቲያናት ወኩሉሙ መሃይምናን አሐተ ቤተ ክርስቲያን ጉባኤ እንተ ሐዋርያት ቅዱሳን እንተ አስተጋብእዋ እምኩሉሙ አሕዛብ ወተቀደሰት በመንፈስ ቅዱስ።"

ትርጓሜ፡- "በሐዋርያት ስብከት አብያተ ክርስቲያናትና ምእመናን ሁሉ አንዲት ሐዋርያዊት ጉባኤ ቤተ ክርስቲያን ይሆናሉ። እርስዋ ከአሕዛብ ሁሉ የተሰበሰበች በመንፈስ ቅዱስ የተቀደሰች የቅዱሳን ሐዋርያት ጉባኤ ቤተ ክርስቲያን ናትና።" (ስምዐ ጽድቅ ብሔራዊ ገጽ 126)

ከዚህ ቀደም እንደተገለጸው በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ የተመሠረተ እውነት እንጂ የዕድሜ ርዝማኔ ብቻውን የትክክለኛነት መለኪያ ወይም የጀማሪነት ምልክት ሊሆን ፈጽሞ አይችልም። ትክክለኛነት በዕድሜ ርዝማኔ የሚለካ ከሆነማ የኤር. 6፡16 የተስፋ ቃል ባለቤት የሆኑት የአይሁድ እምነት ይሁዲነት ይቀድማልና የቀደመችው መንገድ ይሁዲነት ናት ብለን ይሁዲዎች እንሁን ማለት ነው። ነገር ግን ማንም

ይህ ትንቢታዊ ቃል ስለእኔ ሃይማኖት የተነገረ ነው በማለት ራሱን አያታልል።

የኤር. 6÷16 ትንቢታዊ ቃል ላስተዋለው ከአንድ ሃይማኖታዊ ድርጅት ይልቅ ወደ አብ የሚያደርሰውን መንገድ ያሳያል። (ዮሐ. 14÷6)

እግዚአብሔር ልጁን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን አስቀድሞ ሁሉ ወደ ራሱ እንዲመጣ ያዘጋጀው ብቸኛ መንገድ ነው። (ዮሐዋ. ሥራ 3÷19-20) በእርሱ መንገድነት ላይ መሄድ ወደ ዕረፍት ያደርሳል። (ማቴ. 11÷28) እግዚአብሔር ግን ሁሉን አስቀድሞ አይቷልና "እነርሱ ግን አንሄድባትም አሉ" ብሎ እንደተናገረው በእርሱ ለማመን ብዙዎች ፈቃደኞች አልነበሩም፤ ዛሬም አይደሉም። (ዮሐ. 1÷11፤ 12፤ 37-43፤ 15÷18-24)

በወቅቱ ጌታ እንቢተኞች ለሆኑት አይሁድ " . . . ነገር ግን ሕይወት እንዲሆንላችሁ ወደኔ ልትመጡ አትወዱም" በማለት ተናግሯል። (ዮሐ. 5÷40)

እንግዲህ ቃሉ በአንድምታ ጋጋታና በራስ ወዳድነት ለሌላ የሚተርፍ ትርጉም የለውም። በውስጡ የተገለጸው ሁሉ አንድ በአንድ የተከናወነበት የቀደመው መንገድ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

"ኮነ ወልድ ዕንሰ እመሕያው ዘበአማን ወውእቱ ፍኖት ዘይመርሐነ ንበ አቡሁ ቅዱስ።"

ትርጓሜ፡- "እርሱም በእውነት ሰው የሆነ ወደ ቅዱስ አባቱ የሚመራን መንገድ ነው።" (ሃይ አበ. ም. 49 ክፍል 11 ቁ. 37)

ፍጻሜን ያገኘው ሕግ

"እኔ ሕግንና ነቢያትን ለመሻር የመጣሁ አይምሰላችሁ፤ ልፈጽም እንጂ ለመሻር አልመጣሁም።" (ማቴ. 5÷17)

ወደ ኢትዮጵያ ቅድመ ክርስትና የገባው የአይሁድ ባህልና ሃይማኖታዊ ሥርዓት በክርስትናው ዘመንም ሊቀር ባለመቻሉ የክርስትናውን ውበት ጉራማይሌ አድርጎታል።

ሃይማኖት በሰው አስተሳሰብ ውስጥ ከፍተኛ ስፍራ ከሚሰጣቸው ጉዳዮች መካከል አንዱና ዋነኛው ነው። ከዚህ የተነሣ ሰው የያዘው ሃይማኖት የተሳሳተ ቢሆን እንኳ እግዚአብሔር እውነቱን አብርቶ ትክክለኛውን አሳይቶ በጥበቡ ካልመለሰው በቀር ከነክንቱ ሃይማኖቱ ይሞታል። ሌላው ደግሞ ትክክለኛውን የማወቅ ዕድል ቢገጥመውም "ሌላ መስማት አልሻም" በሚል ጠባብነት ስለሚያዝ በልቡ እልክኝነት ይጸናል። (ዕብ. 3÷7-12)

አይሁድ ለዚህ ተጠቃሽ ይሆናሉ። ሃይማኖታቸው በዘመን ርዝማኔ ባሳለፈው ታሪክ፥ ሕዝቡ በተለያዩ ጊዜያት በፈጸሟቸው ስሕተቶች ከደረሰባቸው ምርኮና ፍልሰት አንጻር ቅርጹና ይዘቱ የተለያየ ለመሆን ቢገደድም ምንጩ ግን ከእግዚአብሔር እውነት የፈለቀ ነው።

የሚገርመው ግን የኦሪትን ጊዜያዊነት በመጽሐፋቸው ተጽፎ እያነበቡና ልባቸውም እያወቀው የኦሪት ፍጻሜ የሆነውን ክርስቶስንና እርሱ የመሠረተውን ክርስትና አምኖ መቀበል ሃይማኖትን የመለወጥ ያህል መቁጠራቸው ነው። ስለሆነም ሕጎችንን ሻረ ሃይማኖታችንን ለወጠ በሚል ክስ እስከ ሞት አድርሰውታል። (ሉቃ. 23÷2) ተከታዮቹንም በተመሳሳይ ሁኔታ በመቃወምና ክርስትናንም በመንቀፍ እስከ ሞት ድረስ አሳደዋቸዋል። (የሐዋ. ሥራ 24÷5፤ 14፤ 1ተሰ. 2÷14-16)

አይሁድን የተጠናወታቸው የአክራሪነት መንፈስ እግዚአብሔር ያዘጋጀላቸውን መዳን እንዳያዩ ልባቸውን አጨልሟልና ዛሬም እነሆ የአገልግሎት ዘመኑ በተፈጸመው የኦሪት ሥርዓት ውስጥ ይገኛሉ።

ቤተ ክርስቲያናችን እንደ አይሁድ ክርስትናን አልቀበልም ሳትል የተቀበለች ብትሆንም ከአይሁድ ሕግና ባህል ጋር በመደባለቅ ነው። ይህም በክርስትና እምነቷ ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ አሳድሮባታል። ክርስትናዋ ሲታይም ባለቤት (ባለዘመን) ሳይሆን የኦሪት ጥገኛ ነው የሚመስለው። ሁኔታውም ብዙዎችን አደንገዘ መሉ በሙሉ ወደ ጌታ ዘወር እንዳይሉ መጋረጃ ሆኖ ሽፍኖአቸዋል። (2ቆሮ. 3÷14-16)

ከፊል ሥርዓተ ኦሪቱና ክርስትናው ተቀላቅሎ የሚደረገው መንፈሳዊ ጉዞ ትክክል እንደሆነ የሚያስቡ አልታጡም። ለዚህም እንዲረዳቸው ማቴ. 5÷17ን ይጠቅሳሉ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በማቴ. 5÷17 የገለጸው በሕግ ማለትም በሙሴ መጻሕፍትና በነቢያት መጻሕፍት የተነገሩትን ትንቢቶችና የተመሰሉትን ምሳሌዎች ለመፈጸም እንጂ ለመሻር እንዳልመጣ ነው። ሕግና ነቢያት ስለክርስቶስ ይመሰክራሉና። (ሉቃ. 24÷25-27፤ 44-47፤ ዮሐ. 5÷39፤ 46፤ ዮሐዋ. ሥራ 3÷21-24)

በሕግና በነቢያት ከተነገሩት ትንቢቶች መካከል ነገረ ሞቱን ለማስቀረት ጴጥሮስ "አይሁንብህ ጌታ ሆይ! ከቶ አይድረስብህ" እያለ ባከላከለው ጊዜ "ወደ ኋላዬ ሂድ አንተ ሰይጣን የሰውን እንጂ የእግዚአብሔርን አታስብምና ዕንቅፋት ሆነህብኛል" ሲል ሕግና ነቢያት የተናገሩትን ቃል ለማስተሐቀር ወይም ለመሻር ያቀደውን ጠላት ገሥጾታል። (ማቴ. 16÷ 22-23)

እያንዳንዱ የኦሪት ነገር ሁሉ በተገቢውና በታወቀለት መንገድ በክርስቶስ ፍጻሜን አግኝቷል። ፍጻሜ ማግኘት ማለት ግን የተሻረ መሆን ማለት አይደለም። ለምሳሌ አንድ ባለሥልጣን የተወሰነለትን የአገልግሎት ዘመኑን ሳይፈጽም በመሀል ከሥልጣኑ ቢወገድ ተሻረ እንጂ የሥልጣን ዘመኑን ፈጽሞ በሌላ ተተካ እንደማይባል ሁሉ ኦሪትም በእግዚአብሔር የተወሰነላትን የአገልግሎት ዘመን ሳትፈጽም ስፍራዋን ለዐዲስ ኪዳን አገልግሎት አልሰቀቀችም። ይህ ቢሆን ኖሮ ተሻረች ሊባል በተገባ ነበር፤ ስለዚህ አሁን ተፈጸመች እንጂ ተሻረች አትባልም።

በሌላም በኩል አንድ የቀድሞ ባለሥልጣን የሥልጣን ዘመኑን ፈጽሞ ሥልጣኑን ለሌላ ከለቀቀ በኋላ ምንም እንኳን የቀድሞ ባለሥልጣን ቢሆን አሁን በቦታው ሌላ ተተክቷልና የሥልጣን ሥራውን ሊሠራ አይችልም። ሥልጣኑን ለሌላ ካስረከበ በኋላ ሕጋዊ

ስላሴሆን ባለጉዳዮች በቀድሞ ባለሥልጣንነቱ ተመልክተው ጉዳያቸውን ይዘው ወደ እርሱ አይሄዱም። አሁን በሥልጣን ላይ ወዳለው ባለሥልጣን እንጂ።

የኦሪትም የሥልጣን ዘመን እንደዚሁ አብቅቶ በወንጌል ተተክቷል። ስለዚህ አሁን ወደ ኦሪት አገልግሎት መሄድ ማለት ሥልጣኑን ወደ አስረከበ ባለሥልጣን ጉዳይን ይዞ እንደመሄድ ይቆጠራል።

በኦሪት ዘመን የነበሩትን ሕጎችና ሥርዓቶች በዐዲስ ኪዳን አፈጻጸማቸው የጸኑ፣ የተተኩና የተሻሩ (የቀሩ) ተብሎ በሦስት ሊከፈል ይችላል። በምሳሌነት ጥቂቱን እንመልከት፡-

- ሀ. የጸኑት፡- አሥሩና ሌሎችም መሰል ትእዛዛት፤ (ማቴ. 5÷21-37፤ 19÷18-19፤ ሮሜ. 3÷31)
- ለ. የተተኩት፡- የድንጋይ ጽላት በልብ ጽላት፤ (ኤር. 3÷16፤ 31÷31-34፤ ሕዝ. 11÷19-20፤ 36÷26-27፤ 2ቆሮ. 3÷3፤ ዕብ. 8÷6-13)
 - የእንስሳት መሥዋዕት በክርስቶስ መሥዋዕትነት፤ (ዕብ. 9÷11-14፤ 10÷11-14)
 - ግዝረት በጥምቀት፤ (ማር. 16÷16፤ ገላ. 5÷6፤ ቁላ. 2÷11-13)
- ሐ. የተሻሩት (የቀሩት) ስለመብል "ይህን ብሎ ይህን አትብሉ።" የሚለው፤ (ማር. 7÷18-19፤ ሮሜ. 14÷3፤ 14፤1ቆሮ. 6÷12፤ 10÷23-26፤ ቁላ. 2÷16)
 - በቁላ. 2÷16-23 የተጻፉት ስለ በዓላት እንዲሁም አትያዝ፥ አትንካ፥ አትቅመስ . . . የሚሉት ትእዛዛት።

በአፄ ገላውዴዎስ ዘመነ መንግሥት ግራኝ መሐመድ አገራችንን በወረረ ጊዜ ለእርዳታ ከፓርቱጋል ወታደሮች ጋር አብረው የመጡ ኢየሱሳውያን ሕዝባችን በአምልኮቱና በአኗኗሩ ዙሪያ የሚፈጽማቸውን ኦሪታዊ ሥርዓቶችንና ወጎችን በመመልከት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ኦሪታዊት እንጂ ወንጌላዊት አይደለችም በማለት ለያዙት አቋም ንጉሡ የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ትክክለኛ እምነት የሚያስረዳ ጽሑፍ አሠራጭተው ነበር። ይህም "የአፄ ገላውዴዎስ የሃይማኖት ውሳኔ" በመባል ይታወቃል። በሃይማኖት ውሳኔው ውስጥ ከተዘረዘሩት መካከል ስለመብል ጉዳይ የተገለጸው እንዲህ ይላል ፡- ". . . አሳማንም ስለመብላት፡- ከመብላት

የተከለከለው እንደ አይሁድ የአሪትን ሕግ ለመጠበቅ ብለን አይደለም። የሚበላውንም አንጸየፈውም፤ አናረክሰውም። የማይበላውንም ብላ ብለን አናስገድደውም። አባታችን ጳውሎስ ለሮም ሰዎች እንደጻፈው "የሚበላ የማይበላን አይንቀፈው። እግዚአብሔር ሁሉንም ተቀብሏቸዋልና። የእግዚአብሔር መንግሥት በመብልና በመጠጥ አይደለችም ለንጹሐን ሁሉ ንጹሕ ነው። ለሰው ክፉው ከጥርጣሬ ጋር መብላት ነው" (ሮሜ 14÷3፤ 17፤ ቲቶ 2÷15፤ 1ቆሮ. 8÷9-13) ወንጌላዊው ማቴዎስም "ካፉ ከሚወጣው በቀር ሰውን የሚያረክስ የለም። ወደ ሆድ የሚገባ ጥቂት ቆይቶ ይወድቃል። ይፈሳል። ምግቦችን ሁሉ ያነጻል።" አለ (ማቴ. 15÷11፤ ማር. 7÷19) ይህ አባባሉ ከአሪት መጽሐፍ የተማሩ የአይሁድን የስሕተት ሕንፃ ሁሉ አፈረሰው። የኔና በግዛቴ ውስጥ ያሉ በትእዛዜ የሚያስተምሩ አዋቂዎች ካህናት ሃይማኖት ይህ ነው። ከወንጌል ትምህርት ከጳውሎስም ትምህርት ወደ ቀኝና ወደግራ አይሉም. . . . ስለእንስሳት ሥጋ መብል በዐዲሲቷ መጽሐፍ ውስጥ (በዐዲስ ኪዳን) ሕግም ቀኖናም የለም።" (የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአቡነ ጎርጎርዮስ ገጽ 180 - 181)

መብል ጠቀሜታም ሆነ ጉዳት እንደሌለው ቢታወቅም በዐዲስ ኪዳን የተቀመጠው እውነትና ይህ የሃይማኖት ውሳኔ በቤተ ክርስቲያናችን ተግባራዊ ስላልሆነ መነቃቀፍና መፈራረድ መጸየፍ ይታያል። ይህም ቤተ ክርስቲያንን ዛሬም ከአሪት ሥርዓት በታች ያለች ያስመስላታል።

በአፄ ገላውዴዎስ ዘመነ መንግሥት እንደሆነው ዛሬም አሪታዊ ቅሬታዎች ጎልተው በሚታዩባት ቤተ ክርስቲያናችን ላይ ተመሳሳይ ጥያቄ የሚያነሣ ወገን ቢመጣ ሊሰጥ የሚችለው መልስ ያለውን እውነታ በትክክል የሚያሳይ ሳይሆን ላለማፈር ሲባል የሌለውንና የማይታመንበትን የሚገልጽ ነው።

በመሠረቱ አሪት ለኢትዮጵያውያን ከእግዚአብሔር የተሰጠ ሕግ አይደለም። አሪት የተሰጠው ለሕዝብ እስራኤል ብቻ ነው። "ቃሉን ለያዕቆብ፤ ሥርዓቱንና ፍርዱን ለእስራኤል ይናገራል። ለሌሎች አሕዛብ ሁሉ እንዲህ አላደረገም፤ ፍርዱንም አልገለጠላቸውም።" (መዝ. 147÷8-9)

ስለዚህ ዛሬ በቤተ ክርስቲያናችን የሚታየው አሪታዊ ሥርዓት በተለያዩ ዘመናት በተለያዩ ሁኔታዎች ወደ ኢትዮጵያ ከመጡት

አይሁድ የወረሰነው የእነርሱ ብቻ ገንዘብ የሆነ ሃይማኖታዊ ሥርዓትና ሕግ እንጂ ከእግዚአብሔር አልተሰጠንም። ለምሳሌ አሁን በቤተ ክርስቲያናችን ያለው ታቦት የሥጋ ወደሙ መፈተቻ እንጂ ለእስራኤላውያን ከተሰጣቸው ታቦት ጋር ከአሠራሩ ጀምሮ በይዘትም ሆነ በሚሰጠው አገልግሎት ምንም ዓይነት ግንኙነት የለውም። ይህንንም አቡነ ጎርጎርዮስ ሲገልጽ የሁለቱንም አገልግሎት ለያይተው አስቀምጠዋል። "የደብተራ ኦሪት ጽላት እግዚአብሔር በደመና ተከናንበ ሙሴንና አሮንን የሚያነጋግርበት ለእስራኤል ብቻ በረድኤት የሚገለጽበት ዙፋን ነበር። ይህ ግን የአምላክ ሥጋና ደም የሚፈተትበት . . የምሕረት ምሥዋዕ (መሠዊያ) ነው።"

ይህን ልዩነት ጠንቅቀው ያልተረዱ የዋሆች የአንድ ጥቅስ ድጋፍ እንኳ የሌለውን የአሁኑን የቤተ ክርስቲያኒቱን ታቦት ከእስራኤላውያን ታቦት ጋር በሁሉም ረገድ ለማመሳሰል ሲሉ የብሉይ ኪዳን ጥቅስ እየጠቀሱ ሰውን ሲጥግቱ ምን ያህል የማያስተውሉ እንደሆኑ እግረ መንገዳቸውን እየመሰከሩ ነው።

እ.ኤ.አ በ1970 በእንግሊዝኛ ቋንቋ የታተመው "The Ethiopian Orthodox Church" የተሰኘው የቤተ ክርስቲያኒቱ መጽሐፍ እንዲህ ይላል "of all the Christian Churches the Ethiopian Orthodox Church as retained most Judaic elements such as the Tabot, Hospitality to strangers, clean and unclean meat, circumcision of a boy eight days after birth, priestly dances with drums . . . and St. Clement show that the Eucharistic service in their day was very similar inform to the Jewish service"

ይህም ማለት "በዓለም ዙሪያ ካሉት አብያተ ክርስቲያናት መካከል የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አያሌ ልዩ ልዩ የአይሁድ አምልኮት ሥርዓቶችን እስከዛሬ ድረስ በእምነቷና ሥርዓቷ ውስጥ አጣምራ በመያዝና በመፈጸም ጎልታ ትታወቃለች። ቤተ ክርስቲያኒቱ ከምትከተላቸውና ከምትፈጽማቸው የአይሁድ የአምልኮ ሥርዓት መካከል የታቦት አምልኮት፣ እንግዳ ተቀባይነት፣ ንጹሕና ርኩስ ሥጋ፣ ሕፃናትን በተወለዱ በ8ኛው ቀን መግረዝ፣ የካህናትን ውዝዋዜና የክብሮ አመታት፣ የሥርዓተ ቊርባንን አፈጻጸም ጨምሮ በቀጥታ ከአይሁድ ሥርዓት ጋር አንድ ናቸው።" (ገጽ 123)

መጽሐፉ ዛሬ በቤተ ክርስቲያናችን የሚታዩት የአይሁድ ሥርዓቶች ከእግዚአብሔር የተሰጡን አስፈላጊ ነገሮች ሳይሆኑ ከአይሁድ ጋር አብሮ በመኖር የወረሰናቸው ልማዶች መሆናቸውን በትክክል ያስቀመጠ ቢሆንም በመጨረሻም ላይ አሪት ከወንጌል ጋር አብራ እንደተሰጠችን አስመስሎ "... what Jewish customs exist in Ethiopian Christianity have come through early Christianity" ማለትም "ዛሬ በኢ/ኦ/ተቤ/ክ የሚፈጸሙት የአይሁድ ወግና የአምልኮት ሥርዓት የመጡት በመጀመሪያ የክርስትና እምነት ወደ ኢትዮጵያ ሲገባ ነው።" በማለት የተናገረው ግን ለምንም የማይመችና አስካሁን ድረስ በኢትዮጵያ ታሪክ ያልተሰማ ተረት ተረት ነው። (ገጽ 124)

ሐሰተኞች ታሪክን ከታሪክ በማጋጨት፥ የእግዚአብሔርን ዕቅዳዊ አሠራር ለማዘበራረቅ በመሞከር ለአሪት የተዘጋውን በር እንክፍታለን ቢሉም የማይሆን ነገር ነው።

አንዳንድ አባቶችም ነገሩን በትክክል እየተረዱት ማስተካከል ሲገባቸው "ከክርስትና በፊት የብሉይ ኪዳን አገር የነበረችው ኢትዮጵያ በክርስትና ጊዜም ከብሉይ ኪዳን ያገኘችታቸውን ጠቃሚ ነገሮች በክርስትና መንፈስ እየተረጎሙት ትጠቀምባቸዋለች።" የሚል አስተያየት በመስጠት የአሪት ሥርዓት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መኖሩን መደገፋቸውና ማበረታታታቸው ያሳዝናል።

እግዚአብሔር በመጀመሪያ ራሱ ሰጥቶ የወሰነላት ዘመን ሲፈጸም በመጨረሻው የማትጠቅም ያደረጋትን እኛ የሚጠቅም ነገር አላት ብለን ከእርሷ የተወሰነውን ወስደን እንጠቀምባት ማለት ከአሪት የምትሻለውንና በእጅጉ የምትበልጠውን ወንጌልን አቃልሎ ብቁ እንዳይደለች መቁጠር ይሆናል። (ዕብ. 7፥ 18-19፤ 2ቆሮ. 3፥ 10-11፤ ገላ. 4፥ 9)

"ፊተኛው ኪዳን ነቀፋ ባይኖረው ለሁለተኛው ስፍራ ባልተፈለገም ነበር። ዐዲስ በማለቱ ፊተኛውን አስረጅቷል። አሮጌና ውራጅ የሆነውስ ሊጠፋ ቀርቦአል።" (ዕብ. 8፥ 7-10)

እግዚአብሔር በገዛ ሥልጣኑ አሮጌና ውራጅ ብሎ ያፈረሰውን ይጠቅማል ብለን ለማነጽ የምንነሣ ከሆነ የእግዚአብሔርን አሠራር እየተቃወምን እንገኛለን።

ጌታ "በአረጀ ልብስ ዐዲስ እራፊ የሚጥፍ የለም። ቢደረግ ግን ዐዲሱ መጣፊያ አሮጌውን ይበጭቀዋል። መቀደዱም የባስ ይሆናል። በአረጀ አቁማዳም ዐዲስ የወይን ጠጅ የሚያኖር የለም። ቢደረግ ግን የወይን ጠጅ አቁማዳውን ያፈነዳል። የወይኑም ጠጅ ይፈሳል። አቁማዳውም ይጠፋል። ዐዲሱን የወይን ጠጅ ግን በዐዲስ አቁማዳ ያኖራሉ" በማለት የተናገረው የኦሪትና የወንጌል ሥርዓቶች አብረው መሄድ እንደማይችሉ አመልካች ነው። ባለአንድምታዎቹ ይህን ሲተረጉሙት ያረጀው ኦሪት ዐዲሱ ደግሞ ወንጌል መሆናቸውን አብራርተዋል። (የማር. 2፥ 21-22ን አንድምታ ወንጌልን ተመልከት)

በእርግጥም ጌታ ኦሪትን ፈጽሞ ዐዲስ ኪዳንን በገዛ ደሙ ሲመሠርት ከኦሪት ሥርዓት ውጪ በሆነ መንገድ ነው። ክርስቶስ ከመስቀሉ በፊት በነበረው ቀን ምሽት ላይ ዐዲስ ኪዳንን ሲመሠርት የኦሪቱን ቤተ መቅደስና በዚያ የነበሩትን የተቀደሱ ዕቃዎች (ንዋያተ ቅዱሳት) ታቦት፥ የዕጣን መሠዊያ (ጽንሐ) ፥ መቅረዝ . . . ወዘተ የመሳሰሉትን አልተጠቀመም። በዚህ ሁሉ ፈንታ በአንድ የተነጠፈ የግለሰብ አዳራሽ ውስጥ ነው ዐዲስ ኪዳንን የመሠረተው። (ሉቃ. 22፥ 8-20)

ለምን እንዲህ አደረገ? ቤተመቅደሱ አልነበረምን? ወይስ ደግሞ ካህናተ ኦሪት ቤተ መቅደሱን ስላልፈቀዱለት ነው? አይደለም! የዚህ ምስጢሩ በአረጀ ልብስ ዐዲስ እራፊ ማኖር ስለማይገባ ነው።

በክርስቶስና በአይሁድ መካከል መለያየትን የፈጠረው ይህ የኦሪትና የወንጌል አብሮ ያለመሄድ ጉዳይ ነው። ሕጋችንን ሻረ፥ ሃይማኖታችንን ለወጣ አሰኝቶ እርሱን ለመስቀል ሞት ያበቃውም ይኸው ጉዳይ ነው።

በመንፈስ ቅዱስ መውረድ የተመሠረተችው የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን በኦሪቱ ሥርዓት ሳይሆን ክርስቶስ ባቋቋመው ዐዲስ ኪዳን ነበር የተመራችው። አንዳንድ ጊዜ ሐዋርያት የቤተመቅደሱን የጸሎት ጊዜ ጠብቀው ወደመቅደስና ምኩራብ ይወጡ የነበረው ሥርዓተ ኦሪትን ለመፈጸም ሳይሆን እግዚአብሔርን በመንፈስ ለማምለክና ክርስቶስ በየዕለቱ በመቅደስና በምኩራብ እየተገኘ ያስተምር እንደነበረው እነርሱም የወንጌልን መስበኪያ በር ለማግኘት ሲሉ ነው።

በተከፈተላቸውም በር ወንጌልን ሰብከዋል። (የሐዋ. ሥራ 3፥ 1-26፤ 2፥ 46፤ 5፥ 42፤ 9፥ 20፤ 13፥ 14-52፤ ሉቃ. 21፥ 37፤ ማቴ. 26፥ 55)

በተረፈ ግን ቤተ ክርስቲያን ከመቅደስና ከምክራብ ውጪ በሆነ ስፍራና ሁኔታ ተሰብስባ የራሷን አምልኮ፣ ጸሎት፣ ሥርዓተ ጥምቀትና ቊርባን . . . ወዘተ መንፈሳዊ ሥርዓቶችን በመንፈስና በእውነት ታከናውን ነበር። (የሐዋ. ሥራ 2፥ 46፤ 4፥ 23-31፤ 8፥ 38፤ 12፥ 5፤ 16፥ 13)